

**Азаматтық қорғаныстың
инженерлік-техникалық
іс-шараларының көлемі
мен мазмұны**

**Объем и содержание
инженерно-технических
мероприятий
гражданской обороны**

5.	Сыпучие и твердые летучие сильнодействующие ядовитые вещества и вещества при хранении до 40° С	Соли синильной кислоты, цианистая и оксидицианистая ртуть, цианистая медь и другие препараты, этилмеркурфосфат, этилмеркурхлорид, меркуран.
----	--	---

Приложение
к объему и содержанию
инженерно-технических мероприятий
гражданской обороны

**Основные группы сильнодействующих ядовитых веществ и
веществ, образующих при авариях (разрушениях, пожарах)
зоны опасного химического заражения**

Группа	Характеристика	Типичные представители
1.	Жидкие летучие сильнодействующие ядовитые вещества, хранящиеся в емкостях под давлением (сжатые и сжиженные газы)	Хлор, аммиак, сернистый газ, сероводород, фосген, бромметил, окись углерода
2.	Жидкие летучие сильнодействующие ядовитые вещества, хранящиеся в емкостях без давления	Нитро - и аминосоединения ароматического ряда, синильная кислота, нитрил акриловой кислоты, тетраэтилсвинец, хлорная смесь, дифосген, дихлорэтан, хлорпикрин.
3.	Дымящие кислоты	Серная – с плотностью 1,87 и более, азотная – с плотностью 1,4 и более, соляная с плотностью 1,15 и более, хлорсульфоновая и плавиковые кислоты, хлорангидриды серной, сернистой и пиросернистой кислот.
4.	Сыпучие и твердые нелетучие сильнодействующие ядовитые вещества и вещества при хранении до 400 С	Сулема, мышьяковистый (мышьяковый) ангидрид, фосфор желтый, алкалоиды, алдрин, дилдрин, арсенат кальция и натрия, арсенид кальция

**АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАНЫСТЫҢ ИНЖЕНЕРЛІК-ТЕХНИКАЛЫҚ ІС-ШАРАЛАРЫНЫҢ КӨЛЕМІ МЕН МАЗМҰНЫН
БЕКІТУ ТУРАЛЫ**

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 24 қазандағы № 732 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылы 03 желтоқсанда № 9922 тіркелді.

«Азаматтық қорғау туралы» 2014 жылғы 11 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 1-тармағының 38) тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының көлемі мен мазмұны бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Төтенше жағдайлар комитеті:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оны мерзімді баспа басылымдарында және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберуді;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің ресми интернет-ресурсында орналастыруды қамтамасыз етсін.

3. «Қалалар мен шаруашылық жүргізу объектілерін санаттау дәрежесіне байланысты азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының көлемі мен мазмұны жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2007 жылғы 11 желтоқсандағы № 22 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне № 36424 болып тіркелді және Қазақстан Республикасының орталық атқарушы және өзге орталық мемлекеттік органдардың актілер жинағында 2008 жылғы 27 наурызда жарияланды) күші жойылды деп танылсын.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің орынбасары В.К. Божкоға жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

полиция генерал-лейтенанты

Қазақстан Республикасы

**Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық
іс-шараларының көлемі мен мазмұны**

1. Жалпы ережелер

1. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары – бұл халықты қорғау, соғыс уақытында экономика объектілері жұмысының тұрақтылығын арттыру, ықтимал қираулардың, қазіргі заманғы зақымдаушы құралдарды қолдану салдарынан халықтың шығынының алдын алу немесе азайту, зақымдау ошақтарында, авариялар және дүлей зілзалалар аудандарында авариялық-құтқару және шұғыл жұмыстарды жүргізу үшін жағдай жасау мақсатында жүргізілетін іс-шаралар кешені.

2. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының жалпы талаптарына: қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардан, сондай-ақ авариялардың, апаттардың және дүлей зілзалалардың салдарынан халықты қорғауды қамтамасыз ету, объектілерде өрт қауіпсіздігін арттыру, электр қуатымен, газбен, сумен резервтік жабдықтауды ұйымдастыру; сумен жабдықтау объектілерін зақымдау құралдарынан қорғау, объектілерде жарық бүркемелеуді жүргізуге дайындық жатады.

3. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының көлемі мен мазмұны қазіргі заманғы зақымдаушы құралдар мен олардың қосалқы факторларының ықтимал әсер етуі бойынша аумақтарды аймақтарға бөлуді ескере отырып, азаматтық қорғаныс бойынша қалалардың топтары мен ұйымдардың санаттарына, сондай-ақ ықтимал авариялардың, апаттардың және дүлей зілзалалардың сипаты мен көлемдеріне байланысты айқындалады.

Азаматтық қорғаныс бойынша қалаларды топтарға, ал ұйымдарды санаттарға жатқызу «Азаматтық қорғау туралы» 2014 жылғы 11 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Заңының 20-бабымен айқындалады.

4. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары алдын ала әзірленеді және жүргізіледі.

113. Световая маскировка железнодорожного, воздушного, автомобильного, морского и речного транспорта производится в соответствии с требованиями норм проектирования световой маскировки городских, сельских поселений и объектов, а также ведомственных инструкций по световой маскировке, разрабатываемых с учетом особенностей работы соответствующих видов транспорта.

10. Объекты коммунально-бытового назначения, приспособляемые для санитарной обработки людей, специальной обработки одежды и автотранспорта

114. Вновь строящиеся, реконструируемые и действующие общественные бани, предприятия стирки белья и химической чистки, а также посты мойки автотранспорта в случае необходимости приспособаются соответственно для санитарной обработки людей, специальной обработки одежды и автотранспорта в военное время, а также при производственных авариях, катастрофах или стихийных бедствиях.

115. На такие объекты разрабатываются проекты их приспособления под выполнение в случае необходимости работ по санитарной и специальной обработке, которые включают два этапа:

-подготовительные мероприятия, подлежащие выполнению заблаговременно, в ходе строительства новых и реконструкции существующих объектов, в этот этап необходимо включать наиболее трудоемкие строительно-монтажные работы, обеспечивающие перевод объектов в течение 24 ч. на режим санитарной и специальной обработки, но не затрудняющие их работу в режиме мирного времени;

- мероприятия по переводу объектов на режим санитарной и специальной обработки, осуществляемые в военное время. В этот этап включают мероприятия, выполнения которых на 1-м этапе нецелесообразно.

116. Пропускную способность бани или душевой в режиме санитарной обработки людей, производственную мощность прачечной или предприятий химической чистки в режиме специальной обработки одежды, а также пропускную способность участка по специальной обработке автотранспорта определяют в соответствии с требованиями Норм проектирования объектов коммунально-бытового назначения для санитарной обработки людей, специальной обработки одежды и автотранспорта.

заражения (загрязнения) аэрозолями радиоактивных и отравляющих веществ, биологических средств.

107. Ограждающие строительные конструкции производственных зданий и сооружений организаций по переработке продукции животноводства и растениеводства, а также склады для их хранения обеспечиваются необходимой непроницаемостью от аэрозолей радиоактивных и отравляющих веществ, биологических средств, обеспечиваемую за счет герметизации этих конструкций.

9. Световая маскировка городских, сельских поселений и объектов хозяйствования

108. Световая маскировка проводится для создания в темное время суток условий, затрудняющих обнаружение городских, сельских поселений и организаций с воздуха путем визуального наблюдения или с помощью оптических приборов, рассчитанных на видимую область излучения (0,40 – 0,76 микрометров).

109. Световая маскировка городских, сельских поселений и объектов, входящих в зону светомаскировки предусматривается в двух режимах: частичного и полного затемнения.

Подготовительные мероприятия, обеспечивающие осуществление светомаскировки в этих режимах, проводятся заблаговременно, в мирное время.

110. В режиме частичного затемнения предусматривается завершение подготовки к введению режима полного затемнения. Режим частичного затемнения не должен препятствовать производственной деятельности объектов хозяйствования, после его введения действует постоянно, кроме времени действия режима полного затемнения.

111. Режим полного затемнения вводится по сигналу "Воздушная тревога" и отменяется с объявлением сигнала "Отбой воздушной тревоги".

112. Городской транспорт, а также средства регулирования его движения, в режиме частичного затемнения, светомаскировке не подлежат.

В режиме полного затемнения городской наземный транспорт останавливается, его осветительные огни, а также средства регулирования движения должны выключаться.

5. Ауа соққы толқыны шебінде артық қысым туындайтын азаматтық қорғаныс бойынша топқа жатқызылған қаланың немесе ұйымның аумағы:

-10 кПа-ға (0,1 кгс/см²) тең қираулар болуы ықтимал аймақты құрайды;

-30 кПа-ға (0,3 кгс/см²) тең күшті қираулар болуы ықтимал аймақты құрайды.

Қираулар болуы ықтимал және күшті қираулар болуы ықтимал аймақтар шекараларының арасында орналасқан аумақ аз қираулар болуы ықтимал аймақты құрайды.

6. Жобалық құрылыс шекараларынан күшті қираулар болуы ықтимал аймақтарының шекараларын бөлу:

-азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалар үшін – қаланың жобалық құрылысы шегінде;

-азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар үшін (азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қаладан тыс орналасқан) – объектінің жобалық құрылысының шекарасынан 3 шақырым болып айқындалады.

Жобалық құрылыс шекарасынан ықтимал аз қираулар аймағының шекараларын бөлу:

-азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалар үшін – қаланың жобалық құрылысы шекарасынан 7 шақырым;

-азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар үшін (азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардан тыс орналасқан) – объектінің жобалық құрылысының шекарасынан 10 шақырым болып айқындалады.

Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қаланың немесе санаттарға жатқызылған ұйымның жобалық құрылысының шекарасы жобалау нормаларының талаптарына сәйкес әзірленіп, бекітілген бас жоспар бойынша айқындалады.

7. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қаланың немесе санаттарға жатқызылған ұйымның қираулар болуы ықтимал аймағы осы аймаққа ені 120 шақырым болатын аумақ жолағымен іргелес жатқан күшті радиоактивті зақымдануы (ластануы) ықтимал аймақты құрайды.

8. Химиялық қауіпті объектілерге іргелес жатқан аумақтағы күшті әсер ететін улы заттары бар сыйымдылықтардың ықтимал қирауы кезінде ерітінділері таралып, қорғалмаған адамдарды зақымда-

уы ықтимал аумақ қауіпті химиялық зақымдануы ықтимал аймақты құрайды.

9. Шегінде ықтимал су басу салдарынан жаппай адам шығыны, ғимараттар мен құрылыстардың қирауы, басқа да материалдық құндылықтардың бүлінуі немесе жойылуы мүмкін аумақ ықтимал апаттық су басу аймағын құрайды.

Ықтимал апаттық су басу аймақтарының көлемі қалалық және ауылдық елді мекендерді, объектілерді, ғимараттар мен құрылыстарды салу үшін алаңды (күре жолдарды) таңдауға негізделетін материалдарды әзірлеу кезінде айқындалады.

10. Ықтимал қираулар, химиялық зақымдану, апаттық су басу, радиоактивті және биологиялық зақымдану (ластану) аймақтарынан тыс, жергілікті және эвакуацияланған халықтың тіршілік әрекеттері үшін жарамды аймақтарда орналасқан облыстың әкімшілік шекараларының шегіндегі аумақ қауіпсіз аймақты құрайды.

11. Екіден көп аймақты салу кезінде олардың сыртқы контурлары бойынша бұл аймақтардың жалпы шекарасы белгіленеді.

12. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары:

Қазақстан Республикасының аумағындағы ұйымдардың бас схемасын, аумақтық дамудың өңіраралық схемаларын, аумақтардың қала құрылысының кешенді схемаларын жасау кезінде;

-елді мекендердің бас жоспарларын, аудандық жоспарлау және аумақтарды, өнеркәсіптік аймақтарды салу схемаларын жасау кезінде;

-азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдарды салу, реконструкциялау және техникалық қайта жарақтау жобаларының жобалау-сметалық құжаттамаларын әзірлеу, келісу және бекіту кезінде қажет.

13. Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған жұмыс істеп тұрған (салынып біткен) кәсіпорындарда азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларын жобалау азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының осы көлемі мен мазмұнына сәйкес жүзеге асырылады.

Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары әзірленеді және оған жоспарлау, жобалау алдындағы және жобалау

аэропортов, расположенных в зонах возможных разрушений, предусматривается строительство подземных емкостей для горюче-смазочных материалов.

При соответствующем обосновании допускается хранение горюче-смазочных материалов в наземных обвалованных емкостях.

101. Аэропорты, расположенные в зонах возможных разрушений, помимо централизованного электроснабжения обеспечиваются резервным электропитанием.

102. Для управления в военное время воздушным движением, производством, гражданской обороной и воздушным движением в районах аэродромов на территориях аэропортов гражданской авиации создаются защитные пункты управления.

8. Защита сельскохозяйственных животных, продукции животноводства и растениеводства

Параграф 1. Защита сельскохозяйственных животных

103. В районах, расположенных за пределами зон возможных разрушений городов, отнесенных к группам, и организаций – к категориям по гражданской обороне, предусматривают защиту сельскохозяйственных животных в военное время от радиоактивного заражения (загрязнения).

104. Для обеспечения животных водой на фермах и комплексах оборудуются защищенные водозаборные скважины. В качестве резервного водоснабжения предусматривают использование существующих и вновь устраиваемых шахтных колодцев, а также защищенных резервуаров.

105. Для проведения ветеринарной обработки зараженных (загрязненных) животных на фермах и комплексах предусматривают оборудование специальных площадок.

Параграф 2. Защита продукции животноводства, растениеводства и продовольственных товаров

106. При проектировании новых и реконструкции действующих организаций по переработке продукции животноводства и растениеводства, а также баз, холодильников и складов для хранения продовольственных товаров предусматривается защита этой продукции от

-разработку и осуществление комплекса мероприятий по защите объектов морского транспорта от воздействия гравитационных волн подводных ядерных взрывов, а объектов речного транспорта – от воздействия волны прорыва при разрушении напорного фронта гидрозлов с учетом возможной форсированной сработки водохранилищ.

95. Запасные перегрузочные пункты, судоремонтные базы, места, выбранные для производства грузовых операций на необорудованном побережье, связываются с железнодорожной или автодорожной сетью, обеспечиваются средствами связи для приема и передачи сигналов оповещения гражданской обороны, осуществления руководства перегрузочными и другими работам, а также управления движением судов.

96. Причалы для погрузки-выгрузки разрядных грузов, железнодорожные пути для накопления (отстоя) вагонов (цистерн) оборудуются системой постановки водяных завес и заливки водой (дегазатором) на случай разлива сильнодействующих ядовитых веществ, также локальной системой оповещения об аварии работающего персонала и населения, проживающего в пределах зоны поражения.

97. При проектировании перевалочных и бункеровочных нефтебаз предусматривают возможность беспричинного слива жидкого топлива на суда из железнодорожных цистерн, а также использование танкеров.

Параграф 6. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны на объектах воздушного транспорта

98. В целях повышения устойчивости функционирования гражданской авиации в военное время для организаций гражданской авиации предусматриваются аэродромы рассредоточения.

99. В качестве аэродромов рассредоточения предусматривается использование и заблаговременное дооборудование аэропортов, также отдельных участков автомобильных дорог, специально подготавливаемых в мирное время для возможности использования под аэродромы, в первую очередь находящихся за пределами зон возможных разрушений и зон возможного катастрофического затопления.

100. При проектировании новых аэропортов, а также при реконструкции существующих складов горюче-смазочных материалов

материалдарының тиісті түрлері енгізіледі және қажетті негіздемелерімен жүйелі түрде жеке бөлімге (томға, кітапқа) жинақталады.

Әзірленген іс-шаралардың көлемі мен оларды өткізу мерзімі республиканың экономикалық және әлеуметтік даму жоспарларымен айқындалады.

14. Жаңадан жоспарланған, кеңейтілген, реконструкцияланған қалалық және ауылдық елді мекендер, азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар үшін азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларын жүзеге асырумен байланысты шығындар жобалау-сметалық құжаттаманы әзірлеу жөніндегі қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес айқындалады.

Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары ескерілмеген бекітілген жобалау-сметалық құжаттамасы бар азаматтық қорғаныс санаттарына жатқызылған кәсіпорындар үшін аталған іс-шаралар жеке бөліммен әзірленеді.

15. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларын әзірлеуге арналған тапсырмалар Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының осы көлемі мен мазмұнының 12-тармағында көрсетілген құжаттарды әзірлеуге арналған тапсырмалардың құрамдас бөлігі болып табылады.

16. «Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары» бөлімін әзірлеу:

1) қала құрылысы жобалары;

2) құрылысқа арналған жобалау құжаттамасы құрамында көзделген.

17. Бөлімді әзірлеу үшін шығыс деректер мен техникалық талаптарды жобалау ұйымының қатысуымен жобаға тапсырыс беруші әзірлейді.

Тапсырыс берушінің сұрауы бойынша азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшелері (олардың құзыреті шегінде) белгіленген аудандық жоба жай-күйі туралы шығыс деректерді, сондай-ақ бөлімді ұстау бойынша ұсынымдар мен талаптар береді.

18. «Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары» бөлімі мәтіндік және графикалық бөлімнен тұрады және мына деректерді қамтиды:

1) қала құрылысы жобалары үшін:

- жалпы түсіндірме жазба (жобаланатын аумақтың, онда орналасқан, оның ішінде ықтимал қауіпті объектілердің қысқаша сипаттамасы, ауданның табиғи-климаттық жағдайы);

- жобалық шешімдер бөлімі (өндірістік күштерді орналастыру және халықты, азаматтық қорғаныс бойынша қалалар топтары мен объектілер санаттарын, сипаттамаларын есепке ала отырып, ықтимал қауіп аумақтарын жеке орналастыру);

- табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі шешімдер бөлімі (халықты құлақтандыру жүйелері, кәсіпорындардың технологиялық процестерін авариясыз тоқтату, сумен жабдықтау, электрмен жабдықтау және басқа іс-шаралар бойынша шешімдер);

- соғыс уақыты жағдайындағы шешімдер бөлімі (ең көп жұмыс істейтін ауысым саны, азаматтық қорғаныс қорғау құрылыстарының саны мен орналасуы, ең көп жұмыс істейтін ауысым есебінен шыға отырып, олардың сыныбы, сыйымдылығы, жай-күйі, қосымша құрылысқа қажеттілігі және негіздемесі, жеке қорғаныш құралдарының қажет санының болуы мен есебі, қауіпсіз аймаққа эвакуациялауға жататын халықтың саны).

2) құрылысқа арналған жобалау құжаттамасы үшін:

- жалпы түсіндірме жазба (азаматтық қорғаныс жөніндегі жобалау объектісінің санаты туралы деректер, жақын орналасқан объектілердің азаматтық қорғаныс бойынша санаты туралы деректер, ауданның табиғи-климаттық жағдайлары туралы деректер, бөлімді қабылдау нәтижелері келтіріледі);

- жобалау шешімдері бөлімі (тіршілікті қамтамасыз ету жүйелерінің түріне, қорғау қасиеттеріне, сипаттамаларына талаптар және жобаланатын объектіде азаматтық қорғаныс қорғаныш құрылыстарында паналайтындарды қабылдауға әзірлігі, азаматтық қорғаныс қорғаныш құрылыстарының болуы, жақын орналасқан объектілер немесе елді мекендер аумақтарының сипаттамалары туралы мәліметтер);

- табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі инженерлік-техникалық іс-шараларды әзірлеу бөлімі (құрылыс алаңдары аумағында байқалатын алдына ала қорғау

В тех случаях, когда указанные дороги проходят через города, отнесенные к группам по гражданской обороне, предусматривается строительство обходных автомобильных дорог.

91. При развитии сети автомобильных дорог предусматривают стыковку городских магистралей с загородными магистральными дорогами, а также строительство автомобильных подъездных путей к железнодорожным станциям и портам – пунктам посадки (высадки) эвакуируемого населения.

92. Автодорожные и железнодорожные мосты через судоходные реки, в городах, отнесенных к группам по гражданской обороне, располагаются на расстояниях, исключающих их одновременное разрушение.

Параграф 4. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны на магистральных трубопроводах

93. Трассы магистральных трубопроводов (газопроводов, нефтепроводов, нефтепродуктопроводов) при наземной прокладке труб планируют за пределами зон возможных разрушений, а при заглубленном их размещении – вне зон сильных разрушений.

В зонах возможных слабых разрушений допускается открытая (незаглубленная) прокладка магистральных трубопроводов только через препятствия.

Минимальное удаление трубопроводов, перекачивающих насосных и компрессорных станций от зданий и сооружений необходимо принимать в соответствии с требованиями норм проектирования магистральных трубопроводов.

Параграф 5. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны на объектах морского и речного транспорта

94. Инженерно-технические мероприятия на береговых объектах морского и речного транспорта предусматривают:

- создание устойчивого снабжения электроэнергией за счет передачи электроэнергии на берег от судовых электростанций, водой, горюче-смазочным материалом, запасными частями, находящихся в зонах возможных сильных разрушений;

На участках тоннелей метрополитена, расположенных под реками, каналами и водоемами, а также в отдельных случаях, в неустойчивых водонасыщенных грунтах, размещение укрываемого населения не предусматривают.

86. Расчетное количество населения, укрываемого в метрополитенах, определяют по нормам площади на одного укрываемого человека.

87. Количество и пропускную способность входов на станции метрополитена определяют из расчета ожидаемых пассажирских потоков мирного времени.

Дополнительные входы на перегонах предусматриваются в соответствии с заданиями исходя из расчетного количества укрываемых и времени заполнения ими этих перегонов.

Все входы в метрополитены оборудуются устройствами с местным и дистанционным управлением, регулирующими поток укрываемых.

88. На два-три отсека предусматривается один защищенный эвакуационный выход, приспособившая для этой цели подземные сооружения метрополитенов, сообщающиеся с поверхностью земли.

89. Для жизнеобеспечения укрываемого населения предусматриваются защищенные системы резервного электроснабжения, воздухооборудования, канализации и водоотлива, а также средства управления, сигнализации, связи оповещения и противопожарные системы. Для хранения продовольствия, медицинского имущества, а также для медицинского обслуживания укрываемых людей предусматриваются приспособленные отдельные служебные помещения на станциях и в вестибюлях.

Сооружения и устройства метрополитенов, эксплуатируемые в мирное время, используются для жизнеобеспечения укрываемого населения.

Параграф 3. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны на автомобильных дорогах

90. Автомобильные дороги международного и республиканского значения общей сети Республики Казахстан прокладываются с учетом расстояний до границ проектной застройки городов, отнесенных к группам по гражданской обороне.

шараларын талап ететін басқа мәліметтер, құлақтандыру жүйесі, объектінің технологиялық процестерін авариясыз тоқтау, сумен жабдықтау, электрмен жабдықтау жүйелері бойынша шешімдер).

3) қосымша талаптар:

-күшті әсер ететін улы, жарылғыш, тез тұтанатын немесе жататын заттары бар объектілер үшін (басқару пульстерінің орналасу орындары туралы мәліметтер, сыйымдылықтар мен коммуникацияларды ауаның соққы толқынының қиратуынан, қауіпті сұйықтықтардың төгілуінен қорғау, жарылғыш заттарды сенімді күзетуді қамтамасыз ету жөніндегі шешімдер);

-магистральдық мұнай-газ құбырлары үшін (қысымнан (импульсінен), соққы толқыннан, бөгіттерден, газ құбырларды шығыршықтаудан іске қосылатын ажырату құрылғыларының болуы туралы мәлімет, магистральдық құбырлардың көрші техникалық дәліздеріне арақашықтық);

- гидротехникалық құрылыстар үшін (құрылыстың беріктігі туралы ақпарат, құрылыс қираған жағдайда жарып өтетін толқын мен төменгі бьефте ықтимал су басу аймағы шекараларының параметрлерін айқындау, құрылысты бұзып өтудің алдын алу үшін олардың төменгі бьефтерінде су деңгейінің көтерілуі туралы сигналдар беруді қамтамасыз ететін аспаптардың болуы және сипаттамалары туралы мәліметтер);

-теңіз және өзен көлігі объектілері үшін (ыдыратып орналастыру жағдайларында қайта жабдықтау пункттері, авария туралы жергілікті құлақтандыру жүйесі туралы мәліметтер, жағалау объектілерін электр қуатымен, сумен, жанар-жағармай материалдарымен, қосалқы бөлшектермен тұрақты жабдықтау, ықтимал апатты су басу аймағындағы объектілерді қорғау, күшті әсер ететін улы заттар төгілген жағдайда су қалқаны немесе газсыздандырғыштарды орнату жүйелері бойынша шешімдер);

-әуе көлігі объектілері үшін (ыдыратып орналастыру әуежайларын орналастыру орындары және сипаттамалары туралы мәліметтер, адамдарды санитариялық тазартуды, техника мен мүлікті зарарсыздандыруды қамтамасыз ету, жанар-жағармай материалдары қоймаларын қорғау бойынша шешімдер);

-ауыл шаруашылығы және агроөнеркәсіптік объектілері үшін

(ауыл шаруашылығы малдарын және агроөнеркәсіптік өндіріс өнімдерін радиоактивті заттардан, уландыратын заттардан және биологиялық құралдардан қорғау бойынша шешімдер; электрмен жабдықтаудың автономдық көздерінің болуы және сипаттамасы туралы мәліметтер).

2. Азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстары

1-параграф. Жалпы ережелер

19. Қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың зақымдау (бұзу) факторларының ықпалынан, сондай-ақ төтенше жағдайлар кезінде азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар қызметкерлерін және халықты қорғаудың негізгі тәсілі оларды азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарында паналату болып табылады.

Осындай мақсатта азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарының қажетті қорын – паналайтын жерлері мен радиацияға қарсы жасырын паналарының жоспарлы жинауды жүзеге асырады.

Азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстары паналаушыларды қабылдау үшін 12 сағаттан аспайтын мерзім ішінде әзірлікке келтіріледі.

20. Күшті қираулар болуы ықтимал аймақтарда орналасқан және соғыс уақытында өзінің жұмысын жалғастырып жатқан, азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың ең көп жұмыс істейтін ауысым жұмысшылары мен қызметшілерін паналайтын жерлерде қорғау көзделеді.

Күшті қираулар болуы ықтимал аймақтан тыс немесе азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылмаған қалаларда орналасқан азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың ең көп жұмыс істейтін ауысымын радиацияларға қарсы жасырын паналарда қорғау көзделеді.

21. Азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарының қоры азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жататын ұйымдардың аумағында немесе паналаушыларды жинау радиусы шегінде құрылады.

22. Бейбіт уақытта азаматтық қорғаныс қорғаныш құрылыстарының қорын құру мыналар:

устройствами автоматики и телемеханики, предусматривают возможность перевода их на местное управление с обеспечением связью с загородными пунктами управления отделений дорог.

82. При проектировании новых и реконструкции действующих устройств сигнализации, централизации, блокировки и связи железнодорожных узлов и станций, расположенных в городах, отнесенных к группам по гражданской обороне (или являющиеся организациями, отнесенными к категориям по гражданской обороне), а также железнодорожных линий, примыкающих к этим узлам и станциям, предусматривают в пределах зон возможных сильных разрушений прокладку подземных (подводных) кабельных высоковольтных линий питания этих устройств.

83. Акционерное общество "Национальная компания "Қазақстан темір жолы" и его филиалы, расположенные в городах, отнесенных к группам по гражданской обороне, обеспечиваются запасными пунктами управления, размещаемые вне зон возможного катастрофического затопления.

Для оперативного состава работников Акционерного общества "Национальная компания "Қазақстан темір жолы" его филиалов, а также дежурного оперативно-распорядительного персонала железнодорожных станций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, остающегося в местах постоянной дислокации, предусматриваются запасные пункты управления, оборудованные необходимыми техническими средствами, обеспечивающими непрерывность руководства эксплуатационной деятельностью железных дорог.

Параграф 2. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в метрополитенах

84. При проектировании новых и реконструкции существующих подземных линий или участков метрополитенов предусматривают приспособление их под убежища для защиты населения в мирное и военное время.

85. Размещение укрываемого населения в метрополитене предусматривают на платформах станций, в тупиках, соединительных ветках между линиями и в ветках в электродепо.

7. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны на транспорте

Параграф 1. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны на железнодорожном транспорте

77. При строительстве новых и реконструкции действующих железнодорожных линий, а также при развитии узлов и станций, расположенных в городах, отнесенных к группам по гражданской обороне (или являющиеся организациями, отнесенными к категориям по гражданской обороне), пропускная способность линий пригодных участков определяется с учетом обеспечения перевозок по подвозу рабочих смен и эвакуации населения. Расчетные размеры движения устанавливаются заданием на проектирование.

78. Вновь проектируемые путепроводы, находящиеся в зонах возможных сильных разрушений городов, отнесенных к группам, и организаций – к категориям по гражданской обороне располагают рассредоточено.

79. Вновь проектируемые и реконструируемые дезинфекционно-промывочные и промывочно-пропарочные станции, пункты подготовки вагонов к перевозкам, моечные установки локомотивных и вагонных депо, а также промышленных предприятий, имеющих подъездные пути, приспособляются для обеззараживания автотранспорта.

На магистральных железнодорожных линиях, находящихся в границе зон возможного опасного химического заражения на входах и выходах из этой зоны предусматриваются площадки и специальные устройства, необходимые для развертывания передвижных пунктов специальной обработки автотранспорта и санитарной обработки населения.

80. При электрификации железнодорожных линий предусматривают сохранение обустройств тепловозного хозяйства, создание баз стоянок для запаса тепловозов, а также емкостей для горюче-смазочных материалов в целях обеспечения, при необходимости, перехода на тепловозную тягу.

81. Вновь строящиеся тяговые подстанции располагаются за пределами зон возможных сильных разрушений и зон возможного катастрофического затопления. На тяговых подстанциях, оборудуемых

-жерасты кеңістігін игеру (әртүрлі мақсаттағы ғимараттар мен құрылыстардың жертөле үй-жайларын, жеке тұрған қазылған құрылыстарды қорғау құрылыстарын, метрополитендерді, жерасты кен орындарын);

- жанадан салынып жатқан ғимараттар мен құрылыстардың төменгі бөлігіндегі және жерасты қабаттарындағы үй-жайларды азаматтық қорғаныс қорғаныш құрылыстарының қорғау құрылыстарына бейімдеу немесе жеке тұрған азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарын тұрғызу арқылы алдын алу жүзеге асырылады.

23. Азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарын жобалау Қазақстан Республикасының құрылыс нормалары мен қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

24. Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың қорғаныш құрылыстарының бірінде елді мекеннің, ауданның, қаланың басқару пункті жабдықталады.

25. Алып жүруге жарамсыз ауру адамдарды, сондай-ақ күшті қираулар болуы ықтимал аймақтарда орналасқан денсаулық сақтау мекемелеріндегі медициналық және қызмет көрсетуші персоналды қорғау паналайтын жерлерде көзделеді.

Азаматтық қорғаныс бойынша күшті қираулар болуы ықтимал аймақтардан тыс орналасқан денсаулық сақтау мекемелерінің, сондай-ақ соғыс уақытында құрылған емдеу мекемелерінің ауру адамдарын, медициналық және қызмет көрсету персоналын бейбіт радиацияға қарсы жасырын паналарда қорғау көзделеді.

26. Пайдалы қазбалар өндіретін ұйымдардың ең көп жұмыс істейтін ауысымын шахталар мен кендердің жерасты тау-кен қазбаларында орналасқан қорғаныш құрылыстарында қорғау көзделеді.

27. Күшті қираулар болуы ықтимал аймақтарда орналасқан қолданыстағы объектілерді салуға, реконструкциялауға және техникалық қайта жарактандыруға қатысушы жұмысшылар мен қызметшілер осы объектілердің ең көп жұмыс істейтін ауысымын қорғау үшін көзделген паналайтын жерлерді паналайды.

Ең көп жұмыс істейтін ауысымының саны 50 адамға дейін жететін ұйымдарда ұйымдардың топтарын паналатуды қамтамасыз ететін азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарын салуға жол беріледі.

2-параграф. Азаматтық қорғаныстың паналайтын жерлері

28. Паналайтын жерлер ядролық қарудың және қарапайым зақымдау құралдарының (тікелей түсуін есепке алмай), сондай-ақ осы Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шараларының көлемі мен мазмұнына қосымшаға сәйкес апатты су басулардан, өрттен және қауіпті химиялық зақымдау аймақтарында пайда болатын күшті әсер ететін улы заттардың негізгі топтарынан паналаушыларды қорғауды қамтамасыз етуге есептелген.

29. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары паналайтын жерлер үшін паналаушыларды ауа соққысы толқынының шебінде

=100 кПа (1 кгс/см²) артық қысымның

ΔP_{Φ} :

- ауа соққысы толқынының шебіндегі артық қысым) әсерінен қорғауды қамтамасыз етуді және 1000-ға тең қоршау конструкцияларынан (А) өтетін радиацияны әлсірету дәрежесінің болуын көздейді.

Ескерту. 29-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ішкі істер министрінің 20.09.2017 № 637 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен

30. Паналайтын жерлердің тіршілігін қамтамасыз ету жүйелері екі тәулік ішінде паналаушыларды үздіксіз қамтамасыз етуді есепке ала отырып, құрылады.

Паналайтын жерлерді ауамен жабдықтау екі режим бойынша: таза желдету (1-режим) және сүзгішті желдету (2-режим) арқылы жүзеге асырылады. Жанатын өнімдерден ауаның қауіпті газдануы ықтимал орындарда, қауіпті химиялық зақымдануы ықтимал аймақтарда, атом станциясының күшті қираулар болуы ықтимал және апаттық су астында қалуы ықтимал аймақтарда орналасқан паналайтын жерлерде ішкі ауаны бастапқы қалпына келтірумен толық немесе жартылай оқшаулау режимі (3-режим) көзделеді.

3-параграф. Радиацияға қарсы жасырын паналар

31. Радиацияға қарсы жасырын паналар жергілікті жердің радиоактивті зақымдануы (ластануы) кезінде паналаушыларды иондалған

-организация соединительных линий от областных радиотелевизионных станций до волоконно-оптической сети первичного распределения телерадиоканалов АО "Казахтелеком" для обеспечения резервирования спутниковых каналов подачи сигналов республиканских телерадиопрограмм;

-передачу (распределение) программ вещания по каналам спутниковой связи и волоконно-оптическим магистральным и внутризоновым линиям связи сети телекоммуникаций общего пользования;

-создание в составе объектов запасных пунктов (центров спутниковой связи), расположенных за пределами зон возможных разрушений и зон возможного катастрофического затопления, точек присоединения передвижных средств телерадиовещания.

Сноска. Пункт 74 с изменением, внесенным приказом Министра внутренних дел РК от 13.12.2019 № 1064 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

75. Повышение устойчивой работы местного, а также городского радиовещания в городах, отнесенных к группам по гражданской обороне необходимо обеспечивать путем:

-размещения радиовещательных комплексов и коммутационно-распределительных аппаратных в защищенных рабочих помещениях пунктов управления областей и городов, отнесенных к группам по гражданской обороне;

-передачи (распределения) программ вещания по кабельным магистральным и внутризоновым линиям связи сети телекоммуникации общего пользования, а также по кабельным радиотрансляционным сетям городов, отнесенных к группам по гражданской обороне;

-использования радиотелецентров и радиовещательных речевых студий предприятий связи и телерадиовещания в городах, не отнесенных к группам по гражданской обороне, поселках и сельских населенных пунктах.

76. В целях повышения устойчивости телевизионного вещания создают загородные производственные базы телецентров, располагаемые вблизи точек присоединения Волоконно-оптических линий связи и приемно-передающих станций спутниковой связи за пределами зон возможных разрушений и зон возможного катастрофического затопления.

71. При проектировании новых или реконструкции существующих автоматических телефонных станций городов, отнесенных к группам по гражданской обороне необходимо предусмотреть:

- прокладку кабелей межшкафных связей с расчетом передачи части абонентской емкости из каждого района автоматической телефонной станции в соседние районы;

- установку на всех типов автоматических телефонных станциях специальной аппаратуры циркулярного вызова и дистанционного управления средствами оповещения гражданской обороны, с возможностью местного управления на станциях при отсутствии возможности дистанционного управления средствами оповещения гражданской обороны у уполномоченного органа в области гражданской защиты.

72. В городах при проектировании запасных пунктов управления предусматривается размещение в них защищенных узлов связи. От пунктов управления организаций до этих узлов связи прокладываются подземные кабельные линии связи в обход наземных коммутационных устройств.

73. Радиотрансляционные сети городских и сельских поселений обеспечиваются требуемой по расчету числом громкоговорящих средств оповещения населения.

Параграф 2. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в радиовещании и телевидении

74. Для повышения устойчивости работы республиканского телерадиовещания предусматривают:

- использование аппаратно-студийных блоков областных филиалов АО "РТРК "Казахстан" и региональных приемо-передающих спутниковых станций АО "Казтелерадио" для организации республиканского вещания телерадиоканалов из города Алматы и областных центров республики на Национальную сеть телерадиовещания;

- использование передвижных телевизионных станций и мобильных репортажных телевизионных станций АО "РТРК "Казахстан" и АО "Агентство "Хабар" для организации республиканского вещания теле-радиоканалов из городов республиканского значения, столицы и областных центров республики;

сәуленің әсерінен қорғауды қамтамасыз етуге есептеледі және екі тәулікке дейін паналаушылардың есепті санының үздіксіз келуіне жол береді.

32. Радиацияға қарсы жасырын паналарды жобалау Қазақстан Республикасының құрылыс нормаларына сәйкес жүзеге асырылады.

33. Күшті қираулар болуы ықтимал аймақтан тыс жерлерде орналасқан азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған объектілерде радиацияға қарсы жасырын паналар орналасқан кезде, оларды қоршайтын конструкциялар ауа соққы толқынының 20 кПа (0,2 кгс/см²) артық қысымына есептелуі тиіс.

3. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларды жоспарлау және салу. Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдарды орналастыру

1-параграф. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларды жоспарлау және салу

34. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың бас жоспарларының жобасында, сондай-ақ егжей-тегжейлі жоспарының жобасында, шағын аудан, орам құрылысы жобасында «сары сызықтар» жоспары – қиратушы жер сілкіністері, өзге табиғи және техногендік сипаттағы зілзалалар салдарынан ғимараттар (құрылыстар) үйінділерінің ықтимал таралуына барынша жол беретін аймақтардың шекаралары әзірленеді.

Саябақтар, су айдындары жүйесімен қалаларды және магистральды көшелердің желілерімен бірге құрылыс салынбайтын аумақтарды жоспарлау және салу кезінде қаланың қираған бөлігінен ол зақымдалған кезде қауіпсіз аймаққа халықты еркін шығару көзделеді.

35. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың магистральды көшелері көліктің тұрғын үй ауданынан және өнеркәсіптік ауданнан қала сыртындағы жолдарға кем дегенде екі бағыт бойынша шығу мүмкіндігін ескеріп салынуы керек.

36. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың қалаішілік көлік желісін жобалау кезінде тұрғын үй және өнеркәсіптік аудандар арасында қала сыртына апаратын қатынас темір жол және автобус вокзалдарымен, жүк станцияларымен, өзен

және теңіз кемежайларымен, әуежайлармен қамтамасыз етіледі.

37. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған жаңа қалаларды жоспарлау, салу және бар қалаларды дамыту кезінде, олардың сұрыптау темір жол станцияларын және тораптарын күшті қираулар және апатты су басуы мүмкін аймақтардан тыс орналастырады.

38. Жеңіл және жүк автомобильдеріне, қалалық көлікке арналған гараждарды (парктерді) көбінесе қалалардың шетінде немесе жерасты бөлігінде ыдыратып орналастырылады.

39. Өрт сөндіру депосы ғимаратының гаражды үй-жайлары негізгі өрт сөндіру машиналары (өртте өрт сөндіру заттарын беретін машиналар) резервінің 100 пайызын орналастыруды қамтамасыз етеді.

40. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларда және азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдарда өрт сөндіру үшін пайдалану мақсатында жасанды су айдындарын орналастыруды көздейді.

Су айдындарын табиғи су айдындары мен оларға кірме жолдарды ескере отырып орналастырады. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың аумағында өзендер мен су айдындары жағалауларының әрбір 800 метрі жылдың кез келген уақытында кемінде екі автомобильдің бір мезгілде су алуын қамтамасыз ететін өрт сөндіру машиналарының кірме жолдарын көздейді.

2-параграф. Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымды орналастыру

41. Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған жаңа ұйымдар азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың күшті қираулар болуы ықтимал аймақтарында, қалаға қызмет көрсету қажеттіліктеріне қажетті ұйымдарды қоспағанда апаттық су астында қалуы мүмкін аймақтарда орналастырылмайды.

Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған жаңа ұйымдардың топтарын азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың жобалық құрылысының шекарасынан:

1) азаматтық қорғаныс бойынша ерекше топтағы қалалардан 60 шақырым;

64. Линии передачи, станционные сооружения сетевых узлов первичной сети связи и обслуживающий их персонал защищаются от поражающих факторов современных средств поражения.

Технические здания для защищенных узлов связи разрабатываются с учетом расчета избыточного давления во фронте ударной волны.

65. Магистральные кабельные и радиорелейные линии связи, идущие в одном географическом направлении, проектируются по разнесенным трассам, не попадающим в одни и те же зоны возможного разрушения или катастрофического затопления.

66. Строительство радиорелейных линий связи по трассе магистральных кабельных линий связи допускается при условии распределения между ними пучков организуемых каналов, при этом размещение сетевых узлов единой автоматизированной сети связи и узловых радиорелейных станций предусматривается с учетом возможности использования передвижных средств резервирования.

67. Для обеспечения надежности передачи наиболее важной информации и оперативности перестройки сети в процессе эксплуатации, с учетом конкретно возникающих ситуаций, предусматривается взаимодействие систем управления ведомственных сетей с системами оперативно-технического управления сети телекоммуникаций общего пользования.

68. При проектировании ведомственных первичных сетей предусматривается их увязка с сетями телекоммуникаций общего пользования, путем организации соединительных линий между ведомственными узлами и близлежащими сетевыми узлами связи единой автоматизированной сети связи.

69. На сетевых узлах предусматривают возможность установки оборудования службы оперативно-технического управления и резерв площадей, электропитающих устройств для организации, при необходимости, дополнительных каналов связи к объектам Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований.

70. Для возможности подключения подвижных средств связи, включая средства Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан к сетевым узлам, на их территории предусматривается выносной коммутационный шкаф, соединенный с линейными кабелями.

59. При проектировании гидроузла определяются параметры волны прорыва и границы зоны возможного затопления в нижнем бьефе в случае разрушения сооружения.

60. Створ напорного фронта гидроузла выбирается с учетом минимальных возможных разрушений и потерь в нижнем бьефе от прорывной волны в случае разрушения плотины.

61. На существующих, проектируемых и строящихся гидроузлах устанавливаются приборы, обеспечивающие выдачу сигналов о катастрофическом повышении уровня воды в их нижних бьефах в случае прорыва сооружений напорного фронта на соответствующие пункты управления республики (областей), для последующей их передачи по системе оповещения гражданской обороны об опасности затопления.

6. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в электросвязи, радиовещании и телевидении

Параграф 1. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в электросвязи

62. Магистральные кабельные линии связи прокладываются вне зон возможных сильных разрушений, а магистральные радиорелейные линии связи – вне зон возможных разрушений и зон возможного катастрофического затопления.

В случаях вынужденного попадания части магистральных кабельных линий в зону возможного катастрофического затопления предусматривается прокладка волоконно-оптических и подводных кабелей.

63. Сетевые узлы сети магистральной первичной и узлы автоматической коммутации междугородней сети располагают вне зон возможных разрушений и зон возможного катастрофического затопления, за пределами возможного опасного радиоактивного заражения (загрязнения) и зон возможного опасного химического заражения. Исключение в отдельных случаях допускается только для сетевых узлов выделения.

Сетевые узлы обеспечивают организацию транзитных линий связи, в обход городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, передачу телефонно-телеграфных каналов связи и каналов сети передачи данных, а также на узлы и сетевые станции связи других министерств и ведомств.

2) азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардан 40 шақырым арақашықтықта орналасқан экономикалық перспективасы бар шағын және орташа қалаларда, ауылдық елді мекендерде орналастырылады.

42. Жаңа порттар мен кеме жөндеу зауыттарын салу азаматтық қорғаныс бойынша қираулар болуы ықтимал топтарға жатқызылған қалалардан және санаттарға жатқызылған ұйымдардан тыс, су астында болатын ядролық жарылыстардың гравитациялық толқындарының ең төменгі әсерін есепке ала отырып, апатты су басуы ықтимал аймақтан тыс жүзеге асырылады.

43. Азаматтық авиацияның жаңа әуежайларын, есептеу орталықтарын, сондай-ақ мал шаруашылығы кешендері мен фермаларды, құс фабрикаларын жобалау кезінде оларды қираулар болуы ықтимал аймақтардан және апатты су басуы ықтимал аймақтарынан тыс жерлерге орналастыру көзделді.

44. Мемлекеттік материалдық резервтер базалары, республикалық және облыстық маңызы бар қоймалар, министрліктер мен ведомстволардың аймақтық материалдық-техникалық жабдықтау базалары, қалпына келтіру жұмыстарын жүргізуге арналған материалдар мен жабдықтар қоймалары қираулар болуы ықтимал аймақтардан және апатты су басуы мүмкін аймақтардан тыс орналастырылады.

45. Медициналық және әлеуметтік маңызы бар объектілер олар үшін жыл бойы жұмыс істейтін күрделі қоғамдық ғимараттар мен құрылыстарда ыңғайластырылған қауіпсіз аймақта орналасады.

46. Күшті әсер ететін улы, жарылғыш, тез тұтанатын, жанғыш заттарды және материалдарды сақтауға арналған базалық қоймаларды көрсетілген қоймаларды жобалау нормаларының талаптарына сәйкес қала және ауылдық елді мекендер мен шаруашылық жүргізуші объектілерден алыстатып, қала сыртындағы аймақта орналастыруды көздеу қажет.

4. Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жататын ұйымдардағы және инженерлік жүйелерде азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

1-параграф. Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жататын ұйымдардағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

47. Қираулар болуы ықтимал аймақтарда орналастырылатын, азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың өндірістік ғимараттарын жобалау кезінде жеңіл қоршау конструкцияларын, олардың технологиялық жабдықтарын қолданған жөн, ол пайдалану шарттарымен рұқсат етілген жағдайда ашық алаңдарда орналастырылады.

48. Күшті әсер ететін улы, жарылғыш заттар мен материалдар шығаратын немесе пайдаланатын ұйымдарда сыйымдылықтар мен коммуникацияларды соққы толқынымен қираудан қорғауды көздеу қажет. Осы ұйымдарда авария болған жағдайларда объектіде жұмыс істейтін персоналды, ықтимал қауіпті химиялық зақымдану аймақтарында тұрып жатқан халықты құлақтандыру жүйесі болуы қажет.

2-параграф. Сумен жабдықтаудағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

49. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларды немесе құрамында азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдары бар қалаларды жаңадан жобаланатын және реконструкцияланатын сумен жабдықтау жүйелері кемінде екі тәуелсіз су көзінен жабдыкталады, оның біреуінің жер астында болуы көзделеді.

Сумен жабдықтау жүйесін екі тәуелсіз көзден сумен жабдықтау мүмкін болмаған жағдайда бірі күшті қираулар болуы ықтимал аймақтардан тыс орналасатын бас құрылыстардың екі тобы орнатылған бір көзден сумен жабдықтауға жол беріледі.

50. Бас құрылыстардың жиынтықтағы қуаты бейбіт уақыттағы нормалар бойынша есептеледі. Бас құрылыстардың бір тобы істен шыққан жағдайда қалған құрылыстардың қуатымен авариялық режим бойынша су беру қамтамасыз етіледі.

Схема электрических сетей энергосистем, при необходимости, предусматривает возможность автоматического деления энергосистемы на независимо сбалансированные работающие части.

55. При проектировании энергетических систем, их объединении, электростанции размещают вне зон возможных разрушений городов, отнесенных к группам, и организаций – к категориям по гражданской обороне и зон возможного катастрофического затопления.

56. Энергосистемы и их объединения должны иметь городские и загородные запасные командно-диспетчерские пункты, которые размещаются за пределами зон возможных сильных разрушений городов, отнесенных к группам, и организаций – к категориям по гражданской обороне, зон возможного катастрофического затопления. Данные пункты должны обеспечивать защиту рабочего персонала и оборудования от поражающих факторов современных средств поражения.

57. При проектировании схем внешнего электроснабжения городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, предусматривают их электроснабжение от групп независимых источников питания, часть из которых располагается за пределами зон возможных разрушений, с целью исключения возможности их одновременного выхода из строя.

Системы электроснабжения должны учитывать возможность обеспечения транзита электроэнергии в обход разрушенных участков (территорий).

Параграф 2. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны на гидротехнических сооружениях

58. При проектировании и строительстве гидроузла в каскаде предусматриваются мероприятия, обеспечивающие устойчивость сооружений напорного фронта при прохождении волны прорыва в результате разрушения вышерасположенных гидроузлов, а также условия пропуска указанной волны через фронт этих сооружений с учетом предварительной форсированной сработки водохранилищ.

На существующих и проектируемых гидроузлах предусматривают при соответствующем обосновании проведение в военное время предварительной форсированной сработки водохранилищ.

условиях прекращения централизованного снабжения электроэнергией, предусматривается достаточной для удовлетворения потребностей населения, в том числе эвакуированного, а также сельскохозяйственных животных в питьевой воде.

51. Существующие и проектируемые для водоснабжения населения и сельскохозяйственных животных шахтные колодцы и другие сооружения для забора подземных вод защищаются от попадания в них радиоактивных осадков, отравляющих веществ и биологических средств поражения.

Параграф 3. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в газоснабжении

52. При проектировании новых и реконструкции действующих газовых сетей городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, предусматривают возможность отключения сетей как городов в целом, так и отдельных районов (участков) городов с помощью отключающих устройств, срабатывающих от давления (импульса) ударной волны.

53. Наземные части газораспределительных станций и опорных газораспределительных пунктов в городах, отнесенных к группам по гражданской обороне, а также газораспределительных пунктов организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, оборудуются подземными обводными газопроводами с установкой на них, отключающих устройств.

Подземными байпасами обеспечивается подача газа в систему газоснабжения при выходе из строя наземной части газораспределительных станций или газораспределительных пунктов.

5. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в электроснабжении и гидротехнических сооружениях

Параграф 1. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в электроснабжении

54. Энергетические сооружения и электрические сети проектируют с учетом обеспечения устойчивого электроснабжения городов, отнесенных к группам, и организаций – к категориям по гражданской обороне в условиях мирного и военного времени.

Барлық бас құрылыстар істен шыққанда немесе сумен жабдықтау көзі зақымданған жағдайда халықты ауызсумен кепілді қамтамасыз ету үшін ауызсудың запасын құру мақсатында резервуарлар көзделеді.

Ауызсудың резервуарлары ауаны радиоактивті заттардан және улы заттардан тазалау үшін сүзгіш-сіңіргішпен жабдыкталады, күшті қираулар болуы мүмкін аймақтар шегінен тыс орналасады.

Орталықтандырылған электр энергиясымен жабдықтауды тоқтатқан жағдайларда қауіпсіз аймақта сумен жабдықтаудың қорғалған объектілерінің жиынтық жобалық өнімділігі халықтың, оның ішінде эвакуацияланғандардың, сондай-ақ ауыл шаруашылығы малдарының ауызсу қажеттілігін қанағаттандыру үшін жеткілікті түрде көзделеді.

51. Халықты және ауыл шаруашылығы малдарын сумен жабдықтау үшін қолданыстағы және жобаланатын шахталық құдықтар мен жер асты суын алуға арналған басқа да құрылыстар оларға радиоактивті жауын-шашындардың, улы заттардың және биологиялық зақымдау құралдарының түсуінен қорғалады.

Ескерту. 51-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ішкі істер министрінің 20.10.2015 № 856 (алғашқы ресми жарияланғаннан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

3-параграф. Газбен жабдықтаудағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

52. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың жаңаларын жобалау және қолданыстағы газ желілерін реконструкциялау кезінде соққы толқынның қысымынан (серпінінен) іске қосылатын сөндіру құрылғыларының көмегімен қалаларды тұтастай, сондай-ақ қалалардың жекелеген аудандарын (учаскелерін) ажырату мүмкіндігі көзделеді.

53. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларда газ үлестіру станциялары мен газ үлестіру пункттерінің жерасты бөлігі, сондай-ақ азаматтық қорғаныс санаттарына жатқызылған ұйымдардың газ үлестіру пункттері оларға сөндіру құрылғысын орната отырып, жерасты айналма газ құбырларымен жабдыкталады.

Жерасты байпастары газ бөлу станцияларының немесе газ бөлу пункттерінің жерүсті бөлігі істен шыққан кезде газбен жабдықтау жүйесіне газ беруді қамтамасыз етеді.

5. Электрмен жабдықтаудағы және гидротехникалық құрылыстардағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

1-параграф. Электрмен жабдықтаудағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

54. Бейбіт уақыттағы және соғыс уақытындағы жағдайларда энергетикалық құрылыстар мен электр желілерін азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларды және санаттарға жатқызылған ұйымдарды тұрақты электрмен жабдықтауды қамтамасыз етуді есепке алып жобалайды.

Энергия жүйелерінің электр желілері схемасы қажет болған жағдайда энергия жүйесін тәуелсіз теңгерімделіп жұмыс істейтін бөліктерге автоматты бөлу мүмкіндігін көздейді.

55. Энергетикалық жүйелерді жобалау кезінде, олардың бірлестіктерін электр станцияларын азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың, санаттарға жатқызылған ұйымдардың қираулар болуы ықтимал аймақтарынан тыс және ықтимал апатты су басу аймақтарынан тыс орналастырады.

56. Энергия жүйелерінің және олардың бірлестіктерінің азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың, санаттарға жатқызылған ұйымдардың қираулар болуы ықтимал аймақтарынан және ықтимал апатты су басу аймақтарынан тыс жерлерде орналасатын қалалық және қала сыртында қосалқы командалық-диспетчерлік пункттері болуы тиіс. Осы пункттер қазіргі заманғы зақымдаушы құралдарынан жұмысшы персоналды және жабдықты қорғауды қамтамасыз етуі тиіс.

57. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларды сыртқы электрмен жабдықтау схемаларын жобалау кезінде олардың бір уақытта істен шығу мүмкіндігін болдырмау мақсатында бір бөлігі қираулар болуы ықтимал аймақтардан тыс орналасатын тәуелсіз қоректендіру көзі топтарынан электрмен жабдықталуын көздейді.

случаях, когда это допускается условиями эксплуатации, размещается на открытых площадках.

48. В организациях, производящих или использующих сильнодействующие ядовитые, взрывчатые вещества и материалы, необходимо предусмотреть защиту емкостей и коммуникаций от разрушения ударной волной. В данных организациях необходимо наличие систем оповещения в случаях аварии работающего персонала объекта, а также населения, проживающего в зонах возможного опасного химического заражения.

Параграф 2. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в водоснабжении

49. Вновь проектируемые и реконструируемые системы водоснабжения, питающие города, отнесенные к группам по гражданской обороне, или города, в числе которых имеются организации, отнесенные к категориям по гражданской обороне, снабжаются от двух независимых источников воды, один из которых предусматривается подземным.

При невозможности обеспечения питания системы водоснабжения от двух независимых источников допускается снабжение водой из одного источника с устройством двух групп головных сооружений, одна из которых располагается вне зон возможных сильных разрушений.

50. Суммарную мощность головных сооружений рассчитывают по нормам мирного времени. В случае выхода из строя одной группы головных сооружений мощностями оставшихся сооружений обеспечивается подача воды по аварийному режиму.

Для гарантированного обеспечения питьевой водой населения, в случае выхода из строя всех головных сооружений или заражения источников водоснабжения, предусматриваются резервуары с созданием запаса питьевой воды.

Резервуары питьевой воды оборудуются фильтрами-поглотителями для очистки воздуха от радиоактивных и отравляющих веществ, располагаются за пределами зон возможных сильных разрушений.

Суммарная проектная производительность защищенных объектов водоснабжения в безопасной зоне, обеспечивающих водой в

42. Строительство новых портов и судоремонтных заводов осуществляется вне зон возможных разрушений городов, отнесенных к группам, и организаций – к категориям по гражданской обороне, вне зон возможного катастрофического затопления, с учетом наименьшего воздействия гравитационных волн подводных ядерных взрывов.

43. При проектировании новых аэропортов гражданской авиации, вычислительных центров, а также животноводческих комплексов, ферм и птицефабрик, их размещение предусматривают вне зон возможных разрушений и зон возможного катастрофического затопления.

44. Вне зон возможных разрушений и зон возможного катастрофического затопления размещают базы государственного материального резерва, склады республиканского и областного значения, зональные базы материально-технического снабжения министерств и ведомств, склады материалов и оборудования для проведения восстановительных работ.

45. Объекты медицинского и социального значения размещаются в безопасной зоне, в приспособляемых для них капитальных общественных зданиях и сооружениях круглогодичного функционирования.

46. Базисные склады для хранения сильнодействующих ядовитых веществ, взрывчатых, легковоспламеняющихся, горючих веществ и материалов, необходимо размещать в соответствии с требованиями норм проектирования указанных хранилищ, предусматривать в загородной зоне с удалением от городских и сельских поселений и объектов хозяйствования.

4. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в организациях, отнесенных к категориям по гражданской обороне и инженерных системах

Параграф 1. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны в организациях, отнесенных к категориям по гражданской обороне

47. При проектировании производственных зданий организаций отнесенных к категориям по гражданской обороне, размещаемых в зонах возможных разрушений, целесообразно применять легкие ограждающие конструкции, их технологическое оборудование, в

Электрмен жабдықтау жүйелері қираған учаскелерді (аумақтарды) айналып өтіп, электр энергиясын транзитін қамтамасыз ету мүмкіндігін ескеруі қажет.

2-параграф. Гидротехникалық құрылыстардағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

58. Каскадта гидроторапты жобалау және салу кезінде жоғарыда орналасқан гидротораптардың қирауы салдарынан бұзып өту толқыны өткен кездегі күшті қысымға тұрақтылықты, сондай-ақ су қоймаларының алдын ала үдемелі іске қосылуын есепке ала отырып, осы құрылыстардың шебі арқылы көрсетілген толқынды жіберу жағдайын қамтамасыз ететін іс-шаралар көзделеді.

Қолданыстағы және жобаланатын гидротораптарда тиісті негіздеме болған кезде соғыс уақытында су қоймаларының алдын ала үдемелі іске қосылуын жүргізуді көздейді.

59. Гидроторапты жобалау кезінде құрылыстар қираған жағдайда толқынның бұзып өтуі және төменгі бьефте су басуы ықтимал аймақтар шегі параметрлерін айқындайды.

60. Гидротораптың күшті қысымды ұстайтын қақпағы бөгет бұзылған жағдайда күшті толқыннан төменгі бьефте аз мөлшердегі ықтимал қирау мен шығындарды есепке ала отырып таңдалады.

61. Жұмыс істеп тұрған, жобаланатын және салынып жатқан гидротораптарда республиканың (облыстардың) тиісті басқару пункттеріне қысымды шеп құрылыстары қираған жағдайда олардың төменгі бьефінде су деңгейінің апатты артуы туралы дабыл беруді қамтамасыз ететін, кейіннен су басу қаупі туралы азаматтық қорғаныстың құлақтандыру жүйесі бойынша дабылды беру үшін аспаптар орнатылады.

6. Электр байланыстағы, радиохабар тарату мен телевизиядағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

1-параграф. Электр байланыстағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

62. Байланыстың магистральдық кәбілдік желілері күшті қираулар болуы ықтимал аймақтардан тыс, ал байланыстың магистраль-

дық радиорелелік желілері қираулар болуы ықтимал аймақтан тыс төселеді.

Апатты су басуы ықтимал аймаққа магистральдық кәбілдік желілердің мәжбүрлі түсуі жағдайларында талшықты-оптикалық және суасты кәбілдерін төсеу көзделеді.

63. Магистральдық бастапқы желілердің желілік тораптары мен қалаларалық желілердің автоматты коммутация тораптары қираулар болуы ықтимал аймақтардан және апатты су басуы ықтимал, сондай-ақ қауіпті радиоактивті зақымдануы (ластануы) ықтимал аймақтардан тыс және қауіпті химиялық зақымдануы ықтимал аймақтар шегінен тыс орналасады. Жекелеген жағдайларда бөлудің желілік тораптары үшін ғана ерекшелікке жол беріледі.

Желілік тораптар азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқзылған қалаларды айналып өтіп, транзиттік байланыс желілерін ұйымдастыруды, байланыстың телефондық-телеграфтық байланыс арналарын және деректерді беру желілерінің арналарын, сондай-ақ басқа министрліктер мен ведомстволар байланысының тораптары мен желілік станцияларын қамтамасыз етеді.

64. Байланыстың бастапқы желісінің желілік тораптарының тарату сымдары, станциялық құрылыстары және оларға қызмет көрсететін персонал қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың зақымдаушы факторларынан қорғалады.

Байланыстың қорғалған тораптарының техникалық ғимараттары соққы толқынның шебіндегі артық қысым есебін есепке ала отырып әзірленеді.

65. Бір географиялық бағыттағы байланыстың магистралдық кәбілдік және радиорелелік желілер қираулар немесе апатты су басулар болуы ықтимал сол бір аймаққа келіп түспейтін тартылған трасса бойынша жобаланады.

66. Байланыстың магистральдық кәбілдік желілер трассасы бойынша байланыстың радиорелелік желілерін салуға олардың арасында ұйымдасатын арналар шоғын бөлу жағдайында жол беріледі, бұл ретте байланыстың бірыңғай автоматтандырылған желісінің желілік тораптары мен торапты радиорелелік станцияларды орнату резервтеудің жылжымалы құралдарын пайдалану мүмкіндігін есепке ала отырып көзделеді.

37. При планировке, застройке новых и развитии существующих городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, их сортировочные железнодорожные станции и узлы размещают за пределами зон возможных сильных разрушений и катастрофического затопления.

38. Гаражи (парки) для легковых и грузовых автомобилей, городского транспорта, размещают рассредоточено и преимущественно на окраинах городов или в подземной части города.

39. Гаражные помещения зданий пожарных депо обеспечивают размещение 100 процентного резерва основных пожарных машин (машин, подающих на пожар огнетушащие вещества).

40. В городах, отнесенных к группам, и в организациях – к категориям по гражданской обороне предусматривают устройство искусственных водоемов в целях использования их для тушения пожаров.

Водоемы размещают с учетом имеющихся естественных водоемов и подъездов к ним. На территории городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, на каждые 800 м береговой полосы рек и водоемов, предусматривают устройство пожарных подъездов, обеспечивающих забор воды в любое время года не менее чем двумя автомобилями одновременно.

Параграф 2. Размещение организации, отнесенных к категориям по гражданской обороне

41. Новые организации, отнесенные к категориям по гражданской обороне, не размещаются в зонах возможных сильных разрушений городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, в зонах возможного катастрофического затопления, за исключением организаций, необходимых для нужд обслуживания города.

Группы новых организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, размещают в экономически перспективных малых и средних городах, сельских населенных пунктах, расположенных от границ проектной застройки городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, на расстоянии:

- 1) 60 км – от городов особой группы по гражданской обороне;
- 2) 40 км – от городов, отнесенных к группам по гражданской обороне.

при радиоактивном заражении (загрязнении) местности и допускают непрерывное пребывание в них расчетного количества укрываемых в течение до двух суток.

32. Проектирование противорадиационных укрытий осуществляется в соответствии со строительными нормами Республики Казахстан.

33. При расположении противорадиационных укрытий на объектах отнесенных к категориям по гражданской обороне, расположенных вне зон возможных сильных разрушений, их ограждающие конструкции рассчитываются на избыточное давление во фронте воздушной ударной волны 20 кПа (0,2 кгс/см²).

3. Планировка и застройка городов, отнесенных к группам по гражданской обороне. Размещение организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне

Параграф 1. Планировка и застройка городов, отнесенных к группам по гражданской обороне.

34. В проекте генерального плана города, отнесенного к группам по гражданской обороне, а также в проекте детальной планировки, застройки микрорайона, квартала разрабатывается план "желтых линий" – границы максимально допустимых зон возможного распространения завалов (обрушений) зданий (сооружений, строений) в результате разрушительных землетрясений, иных бедствий природного и техногенного характера.

При планировке и застройке городов системой парков, водоемов и не застраиваемых территорий вместе с сетью магистральных улиц предусматривается свободный выход населения из разрушенных частей города, в случае его поражения, в безопасные зоны.

35. Магистральные улицы городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, прокладываются с учетом обеспечения возможности выхода по ним транспорта из жилых и промышленных районов на загородные дороги.

36. При проектировании внутригородской транспортной сети городов, отнесенных к группам по гражданской обороне, обеспечивается сообщение между жилыми и промышленными районами, ведущим за пределы города, с железнодорожными и автобусными вокзалами, речными и морскими портами, аэропортами.

67. Желіні қайта құруда ең маңызды ақпарат берудің сенімділігі мен жеделдігін қамтамасыз ету үшін пайдалану процесінде нақты туындайтын жағдайды есепке ала отырып, ведомстволық желілердің басқару жүйелері жалпы пайдаланудағы телекоммуникация желілерінің жедел-техникалық басқару жүйелерімен өзара іс-қимылы көзделеді.

68. Ведомстволық бастапқы желілерді жобалаған кезде байланыстың бірыңғай автоматтандырылған желісінің ведомстволық тораптары мен жақын орналасқан желілік тораптар арасындағы біріктіру желілерін ұйымдастыру жолымен жалпы пайдаланудағы телекоммуникация желілерімен оларды үйлестіру көзделеді.

69. Желілік тораптарда жедел-техникалық басқару қызметінің жабдығы мен алаңдар резервін және қажет болған жағдайда Қарулы Күштер, басқа да әскерлер және әскери құрамалар объектілеріне байланыстың қосымша арналарын ұйымдастыру үшін электр қоректендіргіш қондырғы орнату мүмкіндігін көздейді.

70. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері, басқа да әскерлері мен әскери құрамалары құралдарын қоса алғанда, байланыстың жылжымалы құралдарын олардың аумағындағы тораптарға қосу мүмкіндігі үшін желілік кәбілдермен біріктірілген жылжымалы коммутациялық шкаф көзделеді.

71. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жататын қалалардың жаңа автоматты телефон станцияларын салуды жобалау немесе жұмыс істеп тұрған станцияларды реконструкциялау кезінде:

-автоматты телефон станциясының әр ауданынан көрші аудандарға абоненттік сыйымдылық бөлігін беруді есепке ала отырып, шкафаралық байланыс кәбілдерін төсеуді;

-азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органда азаматтық қорғанысты құлақтандыру құралдарын қашықтықтан басқару мүмкіндіктері болмаған кезде станцияларда жергілікті басқару мүмкіндіктерімен азаматтық қорғаныстың құлақтандыру құралдарымен айналымдық шақыру мен қашықтан басқарудың арнайы аппаратурасын барлық түрдегі автоматты телефон станцияларында орнатуды көздеу қажет.

72. Қалаларда басқарудың қосалқы пункттерін жобалау кезінде оған байланыстың қорғалған тораптарын орнату көзделеді. Ұй-

ымдардың басқару пункттерінен осы байланыс торабына дейін жерүсті коммутациялық қондырғыларын айналып өтіп, жерасты кәбілдік желілері төселеді.

73. Қалалық және ауылдық жерлерде радиохабар тарату желілері халықты құлақтандырудың дауыс зорайтқыш құралдарының есебі бойынша қажетті санымен қамтамасыз етіледі.

2-параграф. Радиохабар таратудағы және телевизиядағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

74. Республикалық телерадиохабар тарату жұмыстарының тұрақтылығын арттыру үшін мыналарды:

Телерадиохабар таратудың ұлттық желісіне Алматы қаласынан және республиканың облыстық орталықтарынан телерадиоарналарын республикалық таратуды ұйымдастыру үшін «Қазақстан» РТРК» АҚ облыстық филиалдары мен «Қазтелерадио» АҚ өңірлік қабылдау-тарату спутниктік станцияларының аппараттық-студиялық блоктарын пайдалануды;

-республикалық маңызы бар қалалардан, астанадан және республиканың облыстық орталықтарынан телерадиоарналарын республикалық таратуды ұйымдастыру үшін «Қазақстан» РТРК» АҚ және «Хабар» агенттігі» АҚ жылжымалы телевизиялық станциялары мен мобильді репортажды телевизиялық станцияларды пайдалануды;

-республикалық телерадиобағдарламалар сигналдарын берудің спутниктік арналарын резервтеуді қамтамасыз ету үшін «Қазақтелеком» АҚ телерадиоарналарының облыстық радиотелевизиялық станцияларынан бастапқы бөлудің талшықтық-оптикалық желісіне дейін косу желілерін ұйымдастыруды;

-тарату бағдарламаларын спутниктік байланыс арналары байланыстың талшықты-оптикалық магистральды және жалпы пайдаланудағы телекоммуникация желілері бойынша ғана беруді (бөлуді);

-кіраулар және апатты су басулар болуы ықтимал аймақтардан тыс орналасқан қосалқы пункттер объектілерінің құрамында жылжымалы телерадио тарату құралдарын косу нүктесін құруды көздейді.

Ескерту. 74-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ішкі істер министрінің 13.12.2019 № 1064 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Параграф 2. Убежища гражданской обороны

28. Убежища рассчитываются на обеспечение защиты укрываемых от расчетного воздействия поражающих факторов ядерного оружия и обычных средств поражения (без учета прямого попадания), а также от катастрофического затопления, пожаров и основных групп сильнодействующих ядовитых веществ, образующихся в зонах опасного химического заражения согласно Приложению к настоящему объему и содержанию инженерно-технических мероприятий гражданской обороны.

29. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны предусматривают для убежищ обеспечения защиты укрываемых от воздействия избыточного давления во фронте воздушной ударной волны

$R_f = 100 \text{ кПа (1 кгс/см}^2\text{)}$ (

R_f - избыточное давление во фронте воздушной ударной волны) и иметь степень ослабления проникающей радиации ограждающими конструкциями (А) равную 1000.

Сноска. Пункт 29 в редакции приказа Министра внутренних дел РК от 20.09.2017 № 637 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

30. Системы жизнеобеспечения убежищ строятся с учетом обеспечения непрерывного пребывания укрываемых в течение двух суток.

Воздухоснабжение убежищ осуществляется по двум режимам: чистой вентиляции (1-й режим) и фильтровентиляции (2-й режим). В убежищах, расположенных в местах возможной опасной загазованности воздуха продуктами горения, в зонах возможного опасного химического заражения, возможных сильных разрушений и возможного катастрофического затопления, предусматривают режим полной или частичной изоляции с регенерацией внутреннего воздуха (3-й режим).

Параграф 3. Противорадиационные укрытия

31. Противорадиационные укрытия рассчитываются на обеспечение защиты укрываемых от воздействия ионизирующего излучения

-приспособления под защитные сооружения гражданской обороны помещений цокольных и наземных этажей вновь строящихся зданий и сооружений, или возведения отдельно стоящих защитных сооружений гражданской обороны.

23. Проектирование защитных сооружений гражданской обороны осуществляется в соответствии со строительными нормами и правилами Республики Казахстан.

24. В одном из защитных сооружений организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, оборудуется пункт управления населенного пункта, района, города.

25. Защита нетранспортабельных больных, а также медицинского и обслуживающего персонала в учреждениях здравоохранения, располагаемых в зонах возможных сильных разрушений, предусматривается в убежищах.

Защита больных, медицинского и обслуживающего персонала учреждений здравоохранения, располагающихся за зонами возможных сильных разрушений по гражданской обороне, а также лечебных учреждений, развертываемых в военное время, предусматривается в противорадиационных укрытиях.

В защитных сооружениях гражданской обороны учреждений здравоохранения, кроме основных помещений для укрытия больных, медицинского и обслуживающего персонала предусматривают помещения, обеспечивающие проведение лечебного процесса.

26. Защита наибольшей работающей смены организаций по добыче полезных ископаемых предусматривается в защитных сооружениях, размещаемых в подземных горных выработках шахт и рудников.

27. Рабочие и служащие, участвующие в строительстве, реконструкции и техническом перевооружении действующих объектов, расположенных в зонах возможных сильных разрушений, укрываются в убежищах, предусмотренных для защиты наибольшей работающей смены этих объектов.

При численности наибольшей работающей смены в организациях до 50 человек допускается строительство защитных сооружений гражданской обороны, обеспечивающих укрытие групп организаций.

75. Азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалалардың жергілікті, сондай-ақ қалалық радиохабар тарату жұмысының тұрақтылығын:

-азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған облыстардың, қалалардың басқару пункттерінің қорғалған жұмыс ғимараттарында радиохабар тарату кешендері мен коммутациялық-бөлу аппараттарын орналастыру;

-хабар тарату бағдарламаларын тек қана кәбілді магистральды және жалпы пайдаланудағы телекоммуникация байланыс торабының аймақшілік желілері, сондай-ақ азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылатын қалалардың кәбілді радиотарату желілер бойынша беру (бөлу);

- азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылмаған қалаларда, кенттер мен ауылдық елді мекендерде радиотелеорталықтары мен байланыс кәсіпорындарының радиохабар тарататын сөйлеу студияларын пайдалану арқылы арттыруды қамтамасыз ету қажет.

76. Телевизиялық хабар таратудың тұрақтылығын арттыру мақсатында Байланыстың талшықтық-оптикалық желілерінің қосылу нүктелері мен қираулар және апатты су басулар болуы ықтимал аймақтардан тыс спутниктік байланыстың қабылдау-тарату станцияларының жанында орналасқан телеорталықтардың қала сыртындағы өндірістік базаларын құрады.

7. Көліктегі азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

1-параграф. Теміржол көлігіндегі азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

77. Жаңа теміржол желілерін салуда және жұмыс істеп тұрған теміржол желілерін реконструкциялауда, сондай-ақ азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларда (немесе азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар болып табылатын) орналасқан тораптар мен станцияларды дамытуда жарамды учаскелер желілерінің өткізу қабілеттілігі жұмыс ауысымдарын тасу бойынша тасымалдау және халықты эвакуациялауды қамтамасыз етуді есепке ала отырып анықталады. Қозғалыстың есептеу көлемі жобалауға арналған тапсырма арқылы белгіленеді.

78. Күшті қираулар болуы ықтимал аймақтарда орналасқан азаматтық қорғаныс бойынша топтарға жатқызылған қалаларда және санаттарға жатқызылған ұйымдарда қайтадан жобаланатын жол өткелдерді мүмкіндігінше ыдыратып орналастыру көзделеді.

79. Қайтадан жобаланатын және реконструкцияланатын зарарсыздандыру-жуу және жуу-булау станциялары, вагондарды тасымалдауға дайындайтын пункттер, локомотив және вагон деполарының жуу қондырғылары, сондай-ақ айналма жолдары бар өнеркәсіптік кәсіпорындар автокөлікті залалсыздандыруға бейімделеді.

Қауіпті химиялық зақымдалуы ықтимал аймақтар шегінде орналасқан магистральдық теміржол желілерінде, осы аймақтардың кіру және шығу жолдарында автокөлікті арнайы өңдеудің және халықты санитариялық тазалаудың жылжымалы пункттерін өрістету үшін қажетті алаңдар мен арнайы қондырғылардың болуы көзделеді.

80. Теміржол желілерін электрлендіру кезінде тепловоз шаруашылығын орналастыруды сақтауды, тепловоздар запастарына арналған тұрақ базаларын, сондай-ақ қажет болғанда тепловоздық тартымға ауысуды қамтамасыз ету мақсатында жанар-жағармай материалдарына арналған сыйымдылықтарды құруды көздейді.

81. Жаңадан салынып жатқан тартымды шағын станциялар күшті қираулар болуы ықтимал аймақтар мен апатты су басулар болуы ықтимал аймақтар шегінен тыс орналасады. Автоматика мен телемеханика құрылғыларымен жабдықталатын тартымды шағын станцияларда жол бөлімшелерінің қала сыртындағы басқару пункттерімен байланысты қамтамасыз етіп, оларды жергілікті басқаруға ауыстыру мүмкіндігін көздейді.

82. Азаматтық қорғаныс тобына жатқызылған қалаларда орналасқан (немесе азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар болып табылатын) теміржол тораптары мен станцияларының, сондай-ақ осы тораптар мен станцияларға жалғасатын теміржол желілерінің белгі беру, орталықтандыру, бұғаттау және байланыстыру қондырғыларының жаңаларын жобалау және жұмыс істеп тұрғандарын реконструкциялау кезінде күшті қираулар болуы ықтимал аймақтар шегінде осы қондырғылардың жерасты (суасты) қоректендірілуінің кәбілді жоғары вольтті желілерін салу көзделеді.

ропромышленного производства от радиоактивных веществ, отравляющих веществ и биологических средств, сведения о наличии и характеристике автономных источников электроснабжения).

2. Защитные сооружения гражданской обороны

Параграф 1. Общие положения

19. Основным способом защиты работников организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, и населения от воздействия поражающих (разрушающих) факторов современных средств поражения, а также при чрезвычайных ситуациях является укрытие в защитных сооружениях гражданской обороны.

С этой целью осуществляется планомерное накопление необходимого фонда защитных сооружений гражданской обороны – убежищ и противорадиационных укрытий.

Защитные сооружения гражданской обороны приводятся в готовность для приема укрываемых в сроки, не превышающие 12 часов.

20. Защита рабочих и служащих – наибольшей работающей смены организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, расположенных в зонах возможных сильных разрушений и продолжающих свою деятельность в военное время предусматривается в убежищах.

Защита наибольшей работающей смены организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, расположенных за пределами зон возможных сильных разрушений или в городах, не отнесенных к группам по гражданской обороне, предусматривается в противорадиационных укрытиях.

21. Фонд защитных сооружений гражданской обороны создается на территории организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне или в пределах радиуса сбора укрываемых.

22. Создание фонда защитных сооружений гражданской обороны осуществляется заблаговременно, в мирное время, путем:

- освоения подземного пространства (подвальных помещений зданий и сооружений различного назначения, отдельно стоящих заглубленных сооружений, метрополитенов, подземных горных выработок);

ного характера (сведения о наблюдаемых в районе площадки строительства опасных природных процессах требующих превентивных защитных мер, решения по системе оповещения, безаварийной остановке технологических процессов, водоснабжения, электроснабжения объекта).

3) дополнительные требования:

-для объектов, имеющих сильнодействующие ядовитые, взрывчатые, легковоспламеняющиеся или горючие вещества (сведения о местах расположения пультов управления, решения по защите емкостей и коммуникаций от разрушения воздушной ударной волной, разлива опасных жидкостей, по обеспечению надежной охраны мест хранения взрывчатых веществ);

-для магистральных нефтегазопроводов (сведения о наличии отключающих устройств, срабатывающих от давления (импульса) ударной волны, перемычек, кольцевании газопроводов, расстояние до соседних технических коридоров магистральных трубопроводов);

-для гидротехнических сооружений (информация об устойчивости сооружения, определение параметров волны прорыва и границ зоны возможного затопления в нижнем бьефе в случае разрушения сооружения, сведения о наличии и характеристиках приборов, обеспечивающих выдачу сигналов о повышении уровня воды в их нижних бьефах для предупреждения прорыва сооружения);

-для объектов морского и речного транспорта (сведения о пунктах переоборудования в условиях рассредоточения, локальной системе оповещения об аварии, решения по устойчивому снабжению береговых объектов электроэнергией, водой, горюче-смазочным материалом, запасным частям, защите объектов в зоне вероятного катастрофического затопления, системе постановки водяных завес или дегазаторов на случай разлива сильнодействующих ядовитых веществ);

-для объектов воздушного транспорта (сведения о местах размещения и характеристиках аэродромов рассредоточения, решения по обеспечению санитарной обработки людей, обеззараживанию техники и имущества, защите складов горюче-смазочных материалов);

- для сельскохозяйственных и агропромышленных объектов (решения по защите сельскохозяйственных животных и продукции аг-

83. «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамы және оның азаматтық қорғаныс топтарына жатқызылған қалаларда орналасқан филиалдары ықтимал апаттық су басу аймақтарынан тыс орналасқан қосалқы басқару пункттерімен қамтамасыз етіледі.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамы мен оның азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған қалаларда орналасқан филиалдары қызметкерлерінің жедел құрамы үшін, сондай-ақ, тұрақты орналастыру орындарында қалатын теміржол станцияларының кезекші жедел-басқарушы персоналы үшін темір жолдарды пайдалану жұмысын үздіксіз басқаруды қамтамасыз ететін қажетті техникалық құралдармен жабдықталған басқарудың қосалқы пункттері көзделеді.

2-параграф. Метрополитендердегі азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

84. Жерасты желілерінің немесе метрополитен учаскелерінің жаңаларын жобалауда және жұмыс істеп тұрғандарын реконструкциялауда оларды бейбіт уақытта және соғыс уақытында халықты қорғауға арналған паналайтын жерлер ретінде ыңғайластыру көзделеді.

85. Метрополитенге паналайтын халықты станциялар платформаларында, тұйықтарда, желілер арасындағы жалғастырушы тармақшаларға және электр деполарының тармақтарына орналастыру көзделеді.

Өзен асты арналары мен су қоймаларында орналасқан метрополитен тоннелінің учаскелерінде, сондай-ақ жекелеген жағдайларда суға қаныққан орнықсыз жерлерге халықты паналату үшін орналастыруды көздемейді.

86. Метрополитендерде паналайтын халықтың есептік санын паналайтын бір адам орнының нормасы есебінен анықтайды.

87. Метрополитен станцияларындағы кіру жолдарының саны мен өткізу қабілеттілігі бейбіт уақытта күтілетін жолаушылар ағыны есебінен анықталады.

Екі аралықтағы қосымша кіру жолдары паналаушылар санының және олардың осы екі аралықты толтыру уақытының есебінен шығарылған тапсырмаларға сәйкес ескерілуі тиіс.

Метрополитеннің барлық кіру жолдары жасырынушылар ағынын реттейтін жергілікті және қашықтан басқару қондырғыларымен жабдықталады.

88. Екі-үш бөлікке осы мақсатқа метрополитендердің жер үстімен жалғасатын жерасты құрылыстарын бейімдей отырып, бір қорғалған эвакуациялық шығудың алдын ала ескерілгені жөн.

89. Паналайтын халықтың тіршілігін қамтамасыз ету үшін резервтік электрмен жабдықтаудың, ауамен жабдықтаудың, кәріз және су төгудің қорғалған жүйелері, сондай-ақ басқару, сигнализация, құлақтандыру байланысы және өртке қарсы жүйелер көзделеді. Азық-түлік, медициналық заттарды сақтау үшін, сондай-ақ паналайтын адамдарға медициналық қызмет көрсету үшін станцияларда және вестибюльдерде бейімделген жекелеген қызметтік үй-жайлардың болуы көзделеді.

Бейбіт уақытта пайдаланылатын метрополитендер құрылыстары мен қондырғылары паналайтын халықтың тіршілігін қамтамасыз ету үшін қолданылады.

3-параграф. Автомобиль жолдарындағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

90. Халықаралық және Қазақстан Республикасы жалпы желісінің республикалық маңызы бар автомобиль жолдары азаматтық қорғаныс топтарына жатқызылған қалаларды жобалық салу шекараларына дейінгі ара қашықтықты есепке ала отырып төселеді.

Көрсетілген жолдар азаматтық қорғаныс топтарына жатқызылған қалалар арқылы өтетін болса, айналма автомобиль жолдарын салу көзделеді.

91. Автомобиль жолдарының желісі дамыған кезде қалалық магистральдардың қала сыртындағы магистральдық жолдармен түйісуі, сондай-ақ теміржол станцияларына және порттарға – эвакуацияланған халықтың қону (ұшу) пункттеріне автомобильдік айналма жолдарды салу көзделеді.

92. Азаматтық қорғаныс топтарына жатқызылған қалаларда кеме жүзетін өзендер арқылы өтетін автожол және теміржол көпірлері бір мезгілде қирауын болдырмайтын қашықтықтарда орналастырылады.

18. Раздел "Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны" состоит из текстовой и графической части и включает следующие данные:

1) для градостроительных проектов:

-общая пояснительная записка (приводится краткая характеристика проектируемой территории, расположенных на ней объектов, в том числе потенциально опасных, природно-климатические условия района);

-раздел проектные решения (размещение производственных сил и расселения населения, групп городов и категорий объектов по гражданской обороне, зон возможных опасностей с учетом их характеристик);

- раздел решений по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера (решения по системам оповещения населения, по безаварийной остановке технологических процессов предприятий, водоснабжения, электроснабжения);

- раздел решений на случай военного времени (количество наибольшей работающей смены, количество и расположение защитных сооружений гражданской обороны, их класс, вместимость, состояние, необходимость и обоснование в дополнительном строительстве, исходя из численности наибольшей работающей смены, наличие и расчет необходимого количества средств индивидуальной защиты, количество человек подлежащих эвакуации в безопасную зону).

2) для проектной документации на строительство:

-общая пояснительная записка (приводятся данные о категории проектируемого объекта по гражданской обороне, данные о категории по гражданской обороне близ расположенных объектов, природно-климатических условиях района, результаты от принятия раздела);

-раздел проектные решения (требования к типу, защитным свойствам, характеристикам систем жизнеобеспечения и готовности к приему укрываемых защитного сооружения гражданской обороны на проектируемом объекте, сведения о наличии защитных сооружений гражданской обороны, их характеристиках на территории близ расположенных объектов или населенных пунктах);

-раздел разработки инженерно-технических мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техноген-

осуществляется в соответствии с настоящим объемом и содержанием инженерно-технических мероприятий гражданской обороны.

Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны разрабатываются и включаются в соответствующие виды планировочных, предпроектных и проектных материалов и сводятся в систематизированном виде с необходимыми обоснованиями в отдельном разделе (томе, книге).

Объем и сроки проведения разработанных мероприятий определяются планами экономического и социального развития республики.

14. Затраты, связанные с осуществлением инженерно-технических мероприятий гражданской обороны для вновь проектируемых, расширяемых, реконструируемых городских и сельских поселений, организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, определяются согласно действующим нормативным документам по разработке проектно-сметной документации.

Для предприятий, отнесенных к категориям по гражданской обороне имеющих утвержденную проектно-сметную документацию, в которых инженерно-технические мероприятия гражданской обороны не учтены, данные мероприятия разрабатывают отдельно разделом.

15. Задания на разработку инженерно-технических мероприятий гражданской обороны являются составной частью заданий на разработку документов, указанных в пункте 12 к настоящему объему и содержанию инженерно-технических мероприятий гражданской обороны.

16. Разработка раздела "Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны" предусматривается в составе:

- 1) градостроительных проектов;
- 2) проектной документации на строительство.

17. Исходные данные и технические требования для разработки раздела готовятся заказчиком проекта с участием проектной организации.

По запросу заказчика территориальными подразделениями уполномоченного органа в сфере гражданской защиты (в пределах их компетенции) выдаются исходные данные о состоянии намечаемого района проекта, а также рекомендации и требования по содержанию раздела.

4-параграф. Магистральдық құбырларындағы азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

93. Жерүсті құбырларын төсеу кезінде магистральды құбырлардың трассаларын (газ құбырларын, мұнай құбырларын, мұнай өнімдері құбырларын) қираулар болуы ықтимал аймақтардан тыс, ал оларды тереңдетіп орналастыру кезде күшті қираулар болуы ықтимал аймақтардан тыс өткізілуін жоспарлау көзделеді.

Аз қираулар болуы ықтимал аймақтарда магистральдық құбырларды тек кедергілер арқылы ғана ашық (тереңдетілмеген) салуға болады.

Гимараттар мен құрылыстардан қотарғыш сорғылық және компрессорлық станциялар құбырларының барынша аз алыстатылуын магистральдық құбырларды жобалау нормаларының талаптарына сәйкес алу керек.

5-параграф. Теңіз және өзен көліктерінің объектілеріндегі азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

94. Теңіз және өзен көліктерінің жағалық объектілеріндегі инженерлік-техникалық іс-шаралар:

-күшті қираулар болуы ықтимал аймақтардағы қосалқы жүк алмасу пункттерінде, кеме электр станцияларынан жағалауға электр энергиясын беру есебінен, сумен, жанар-жағармаймен, теңіз және өзен көлігінің қосалқы бөлшектерімен және басқа да материалдармен тұрақты түрде жабдықтау;

-теңіз көлігі объектілерін суасты ядролық жарылыстарының гравитациялық толқындарының әсерінен, ал өзен көлігі объектілерін су тораптарының қысымдық шебінің қирауы кезіндегі су қоймаларының үдемелі жұмыс істеу мүмкіндігін есепке ала отырып, алып толқын әсерінен қорғау бойынша іс-шаралар кешенін әзірлеу және жүзеге асыру көзделеді.

95. Қосалқы жүк алмастыру пункттері, қосалқы кеме жөндеу базалары, жабдықталмаған су жағаларындағы жүк операцияларын жүргізу үшін таңдалған жерлер теміржол немесе автожол желілерімен байланысады, азаматтық қорғаныстың құлақтандыру сигналдарын қабылдауға және беруге арналған, қайта тиеу және басқа жұмыстарға басшылық етуді жүзеге асыру, сондай-ақ кемеңіз қозғалысын басқару құралдармен қамтамасыз етіледі.

96. Разрядты жүктерді тиеу-түсіру айлақтары, вагондардың (ци-

стерналардың) жиналуына (бос тұруына) арналған теміржол жолдары күшті әсер ететін улы заттар төгілген жағдайда су бүркеніштерін қою жүйесімен және су құйғышпен (газсыздандырғыш), сондай-ақ зақымдау аймақтарында жұмыс істейтін персонал мен тұратын халықты құлақтандырудың жергілікті жүйесімен жабдыкталады.

97. Аялдау және бункерлік мұнай базаларын жобалау кезінде теміржол цистерналарынан сұйық отынды кемелерге айлақсыз құю, сондай-ақ танкерлерді қолдану көзделеді.

6-параграф. Әуе көліктерінің объектілеріндегі азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

98. Соғыс уақытында азаматтық авиацияның тұрақты жұмыс істеуін арттыру мақсатында азаматтық авиация ұйымдары үшін шоғырландырылған әуеайлақтары көзделеді.

99. Шоғырландырылған әуеайлақтары ретінде барлық әуежайларды, сондай-ақ бейбіт уақытта әуеайлақтары ретінде пайдалану мүмкіндігі үшін арнайы дайындалатын, бірінші кезекте қираулар болуы ықтимал

-аймақтар мен апаттық су басулар болуы ықтимал аймақтардағы автомобиль жолдарының жекелеген учаскелерін пайдалану және алдын ала толық жабдықтау көзделеді.

100. Жаңа әуежайларды жобалау кезінде, сондай-ақ қираулар болуы ықтимал аймақтарда орналасқан әуежайлардың қолданыстағы жанар-жағармай материалдарына арналған қоймаларын реконструкциялау кезінде жанар-жағармай материалдарына арналған жерасты сыйымдылықтарын салу көзделеді.

Тиісті негіздеме болған жағдайда жанар-жағармай материалдарын жер үстінде қоршалған сыйымдылықтарда сақтауға рұқсат беріледі.

101. Қираулар болуы ықтимал аймақтарда орналасқан әуежайлар орталықтандырылған электрмен жабдықтаудан басқа резервтік электр қоректендіргішпен қамтамасыз етіледі.

102. Соғыс уақытында әуе қозғалысын, өндірісті, азаматтық қорғанысты және азаматтық авиация әуежайы аумағындағы әуеайлақтары ауданындағы әуе қозғалыстарын басқару үшін басқаруды қорғау пункттері құрылады.

8. Территория, прилегающая к химически опасным объектам, в пределах которой при возможном разрушении емкостей с сильнодействующими ядовитыми веществами вероятно распространение последних с концентрациями, вызывающими поражения незащищенных людей, составляет зону возможного опасного химического заражения.

9. Территория, в пределах которой в результате возможного затопления вероятны массовые потери людей, разрушение зданий и сооружений, повреждение или уничтожение других материальных ценностей, составляет зону возможного катастрофического затопления.

Размеры зон возможного катастрофического затопления определяются при разработке обосновывающих материалов выбора площадки (трассы) для строительства городских и сельских поселений, объектов, зданий и сооружений.

10. Территория в пределах административной границы области, расположенной вне зон возможных: разрушений, химического заражения, катастрофического затопления, радиоактивного и биологического заражения (загрязнения), пригодная для жизнедеятельности местного и эвакуируемого населения, образует безопасную зону.

11. При наложении более двух зон устанавливается общая граница этих зон по их внешним контурам.

12. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны необходимы:

- при составлении генеральной схемы организации территории Республики Казахстан, межрегиональных схем территориального развития, комплексных схем градостроительного планирования территорий;

-при составлении генеральных планов населенных пунктов, районной планировки и застройки территорий, промышленных зон;

-при разработке, согласовании, утверждении проектно-сметной документации, в проектах строительства, реконструкции и технического перевооружения организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне.

13. Проектирование инженерно-технических мероприятий гражданской обороны на действующих (законченных строительством) предприятиях, отнесенных к категориям по гражданской обороне,

Отнесение городов к группам, а организаций – к категориям по гражданской обороне определяется статьей 20 Закона Республики Казахстан от 11 апреля 2014 года "О гражданской защите".

4. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны разрабатываются и проводятся заблаговременно.

5. Территория города, отнесенного к группе, или организации – к категории по гражданской обороне, на которой возникает избыточное давление во фронте воздушной ударной волны, равное:

-10 кПа (0,1 кгс/см²) составляет зону возможных разрушений;

-от 30 кПа (0,3 кгс/см²) составляет зону возможных сильных разрушений.

Территория, заключенная между границами зон возможных разрушений и возможных сильных разрушений, составляет зону возможных слабых разрушений.

6. Удаление границ зон возможных сильных разрушений от границ проектной застройки, определяется:

-для городов, отнесенных к группам по гражданской обороне – в пределах проектной застройки города;

-для организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне (расположенных вне городов, отнесенных к группам по гражданской обороне) – 3 км от границы проектной застройки объекта.

Удаление границ зон возможных слабых разрушений от границ проектной застройки, определяется:

-для городов, отнесенных к группам по гражданской обороне – 7 км от границы проектной застройки города;

-для организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне (расположенных вне городов, отнесенных к группам по гражданской обороне) – 10 км от границы проектной застройки объекта.

Граница проектной застройки города, отнесенного к группам, или организации – к категориям по гражданской обороне, определяется по утвержденному генеральному плану, разработанному в соответствии с требованиями норм проектирования.

7. Зона возможных разрушений города, отнесенного к группе, или организации – к категории по гражданской обороне, с прилегающей к этой зоне полосой территории шириной 120 км, составляет зону возможного сильного радиоактивного заражения (загрязнения).

8. Ауыл шаруашылығы малдарын, ауыл шаруашылығы мен өсімдік шаруашылығының өнімдерін қорғау

1-параграф. Ауыл шаруашылығы малдарын қорғау

103. Азаматтық қорғаныс топтарына жатқызылған қалалар және санаттарға жатқызылған ұйымдардың қираулар болуы ықтимал аймақтардан тыс орналасқан аудандарында соғыс уақытында радиоактивті зақымданудан (ластанудан) ауыл шаруашылығы жануарларының қорғалуы көзделеді.

104. Жануарларды сумен қамтамасыз ету үшін фермалар мен кешендерде қорғалған су жинау ұңғымалар жабдықталады. Резервтік сумен жабдықтау ретінде қолданыстағы және жаңартылатын шахталық және құбырлы құдықтарды, сондай-ақ қорғалған резервуарларды пайдалану көзделеді.

105. Фермалар мен кешендердегі зақымданған (ластанған) жануарларға ветеринариялық тазарту жүргізу үшін арнайы алаңдардың жабдыкталуы көзделеді.

2-параграф. Мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы өнімдері мен азық-түлік тауарларын қорғау

106. Мал шаруашылығы және өсімдік шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу ұйымдарының, сондай-ақ базалар, тоңазытқыштар мен азық-түлік тауарларын сақтауға арналған қоймалардың жаңасын жобалау және қолданыстағыларын реконструкциялау кезінде осы өнімдерді радиоактивті заттардың аэрозольдері мен улы заттардан, биологиялық құралдардан зақымдалудан қорғау көзделеді.

107. Мал шаруашылығы мен өсімдік шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу ұйымдарының, сондай-ақ оларды сақтауға арналған қоймалардың қоршалған құрылыс конструкциялары осы конструкцияларды герметикалау есебінен қамтамасыз етілетін радиоактивті және улы заттар, биологиялық құралдар аэрозольдерінен қажетті өткізбеушілікпен қамтамасыз етіледі.

9. Қалалық, ауылдық елді мекендерді және шаруашылық жүргізуші объектілерді жарықтық бүркемелеу

108. Жарықтық бүркемелеу тәуліктің қараңғы кезінде айқындауды қиындататын қалалық, ауылдық елді мекендер мен ұйымдарды

әуеден визуальды немесе көрінетін аймаққа (0,40 – 0,76 мкм) есептелген оптикалық құралдар арқылы бақылау жолымен анықтауды қиындататын жағдайлар туғызу үшін жүргізіледі.

109. Жарықтық бүркемелеу аймағына кіретін қалалық, ауылдық елді мекендер мен объектілердің жарықтық бүркемеленуі екі: жартылай және толық қараңғылау режимінде көзделеді.

Осы режимдерде жарықтық бүркемелеуді жүзеге асыруды қамтамасыз ететін дайындық іс-шаралары алдын ала бейбіт уақытта өткізіледі.

110. Жартылай қараңғылау режимінде толық қараңғылау режиміне өтуге дайындықтың аяқталуы көзделеді. Жартылай қараңғылау шаруашылық жүргізуші объектілердің өндірістік қызметіне кедергі болмауы керек, жартылай қараңғылау режимі толық қараңғылау режимінің жұмыс уақытынан басқа, ол енгізілгеннен кейінгі уақытта тұрақты түрде жұмыс істейді.

111. Толық қараңғылау режимі «Әуе дабылы» сигналы бойынша енгізіледі және «Әуе дабылын тоқтат» сигналының жариялануымен тоқтатылады.

112. Қала көлігін, сондай-ақ оның қозғалысын реттеу құралдарын жартылай қараңғылау режимінде жарықтық бүркемелеуге болмайды.

Толық қараңғылау режимінде қалалық жерүсті көлігінің тоқтауы, оның жарықтандыру оттары, сондай-ақ қозғалысты реттеу құралдары ажыратылуы тиіс.

113. Теміржол, әуе, теңіз, автомобиль және өзен көліктерін жарықтық бүркемелеу қалалық, ауылдық елді мекендерді және объектілерді жарықтық бүркемелеуді жобалау нормаларының талаптарына, сондай-ақ көліктің тиісті түрлерінің жұмыс ерекшеліктерін есепке ала отырып, әзірленетін жарықтық бүркемелеу бойынша ведомстволық нұсқаулықтарына сәйкес жүргізіледі.

10. Адамдарды санитариялық тазалауға, киім және атокөлікті арнайы өндеуге бейімделген коммуналдық-тұрмыстық мақсаттағы объектілер

114. Жаңадан салынып жатқан, реконструкцияланатын және жұмыс істеп тұрған қоғамдық моншалар, кір жуатын және химиялық

**Утвержден
приказом Министра
внутренних дел
Республики Казахстан
от 24 октября 2014 года № 732**

В объем и содержание внесены изменения в текст на государственном языке, текст на русском языке не изменяется в соответствии с приказом Министра внутренних дел РК от 20.10.2015 № 856 (вводится в действие по истечении десяти календарных дней со дня его первого официального опубликования).

Объем и содержание инженерно-технических мероприятий гражданской обороны

1. Общие положения

1. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны – это комплекс мероприятий, проводимых в целях защиты населения, повышения устойчивости работы объектов экономики в военное время, предотвращения или снижения возможных разрушений, потерь населения в результате применения современных средств поражения, создания условий для проведения аварийно-спасательных и неотложных работ в очагах поражения, районах аварий и стихийных бедствий.

2. К общим требованиям инженерно-технических мероприятий гражданской обороны относятся: обеспечение защиты населения от современных средств поражения, а также последствий аварий, катастроф и стихийных бедствий, повышение пожарной безопасности на объектах, организация резервного снабжения электроэнергией, газом, водой; защита объектов водоснабжения от средств заражения, подготовка к проведению светомаскировки объектов.

3. Объем и содержание инженерно-технических мероприятий гражданской обороны определяются в зависимости от группы городов и категорий организаций по гражданской обороне с учетом зонирования территории по возможному воздействию современных средств поражения и их вторичных факторов, а также от характера и масштабов возможных аварий, катастроф и стихийных бедствий.

Приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 24 октября 2014 года № 732. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 3 декабря 2014 года № 9922.

**«ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ОБЪЕМА И СОДЕРЖАНИЯ
ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИХ МЕРОПРИЯТИЙ
ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ»**

В соответствии с подпунктом 38) пункта 1 статьи 12 Закона Республики Казахстан от 11 апреля 2014 года "О гражданской защите" **ПРИКАЗЫВАЮ:**

1. Утвердить прилагаемый объем и содержание инженерно-технических мероприятий гражданской обороны.

2. Комитету по чрезвычайным ситуациям Министерства внутренних дел Республики Казахстан обеспечить:

1) государственную регистрацию настоящего приказа в Министерстве юстиции Республики Казахстан;

2) в течение десяти календарных дней после государственной регистрации настоящего приказа его направление на официальное опубликование в периодических печатных изданиях и в информационно-правовой системе "Әділет";

3) размещение настоящего приказа на интернет-ресурсе Министерства внутренних дел Республики Казахстан.

3. Признать утратившим силу приказ Министра по чрезвычайным ситуациям Республики Казахстан от 11 декабря 2007 года № 22 "Об утверждении Инструкции по содержанию и объемам инженерно-технических мероприятий гражданской обороны в зависимости от степени категорирования городов и объектов хозяйствования" (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов за № 36424 и опубликованный в собрании актов центральных исполнительных и иных центральных государственных органов Республики Казахстан от 27 марта 2008 года).

4. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на заместителя Министра внутренних дел Республики Казахстан Божко В.К.

5. Настоящий приказ вводится в действие по истечении десяти календарных дней со дня его первого официального опубликования.

Министр

генерал-лейтенант полиции   К. Касымов

тазалау кәсіпорындары, сондай-ақ автокөлік жуу бекеттері соғыс уақытында, сондай-ақ өндірістік аварияларда, апаттарда немесе дүлей зілзалаларда тиісінше адамдарды санитариялық тазалауға, киімді және автокөлікті арнайы өңдеуге бейімделеді.

115. Мұндай объектілерге қажет болған жағдайда санитариялық және арнайы өңдеу жұмыстарын орындауға бейімдеу жобалары әзірленеді, ол екі кезеңнен тұрады:

-жаңа объектілерді салу және жұмыс істеп тұрған объектілерді реконструкциялау барысында алдын ала орындалуға жататын дайындық іс-шаралары, бұл кезеңде объектілерді 24 сағат ішінде, бірақ олардың бейбіт уақыт режиміндегі жұмысын қиындатпайтын адамдарды санитариялық және арнайы өңдеу режиміне көшуді қамтамасыз ететін аса қиын құрылыс-монтаждау жұмыстарын енгізген жөн;

-соғыс уақытында жүзеге асырылатын адамдарды санитариялық және арнайы өңдеу режиміне объектілерді ауыстыру бойынша іс-шаралар. Осы кезеңге 1-кезеңде орындалуы мақсатқа сай келмеген іс-шаралар енгізіледі.

116. Адамдарды санитариялық тазалау режимінде монша немесе душтың өткізу шамасы, киімді арнайы тазалау режиміндегі кір жуу орны немесе химиялық тазарту кәсіпорнының өндірістік қуаты, сондай-ақ автокөлікті арнайы тазалау бойынша учаскенің өткізу қабілеті Адамдарды санитариялық тазалау, киімді және автокөлікті арнайы тазалауға арналған коммуналдық-тұрмыстық мақсаттағы объектілердің жобалау нормасының талаптарына сәйкес айқындалады.

**Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық
іс-шаралары көлемі мен мазмұнына
қосымша**

**Күшті әсер ететін улы заттар мен қауіпті химиялық
зақымдану аймағының аварияларында (қирауларында,
өрттерінде) пайда болатын заттардың негізгі топтары**

Топ	Сипаттама	Үлгілік өкілдері
1.	Қ ы с ы м д ы (сығымдалған және сұйық газдар) сыйымдылықтарда сақталатын сұйық ұшып кететін күшті улы заттар.	Хлор, аммиак, күкіртті газ, күкіртті сутегі, фосген, бромметил, көміртегі тотығы.
2.	Қысымсыз сыйымдылықтарда сақталатын сұйық ұшып кететін күшті әсер ететін улы заттар.	Хош иісті нитро-, амин қосылысы, синиль қышқылы, акрил қышқылының нитрилі, тетраэтилқорғасын, хлорлы қоспа, дифосген, дихлорэтан, хлорпикрин.
3.	Түтінді қышқылдар.	Күкірт - тығыздығы 1,87 және одан артық, азот - тығыздығы 1,4 және одан артық, тұзды - тығыздығы 1,15 және одан артық, хлорсульфонды және балқымалы қышқылдар, күкірт, күкіртті және пирокүкірт қышқылдарының хлорангидридтері.
4.	Ұнтақты және күшті ұшпайтын күшті әсер ететін улы заттар және 40 С дейін сақталатын заттар.	Сулема, мырыш тәрізді (мырышты) ангидрид, сары фосфор, алкалоидтер, алдрин, дилдрин, кальций және натрий арсенаты, кальций арсениті.
5.	Ұнтақты және күшті ұшып кететін күшті әсер ететін улы заттар және 40 С дейін сақталатын заттар.	Синиль қышқылының тұздары, цианисті және оксидцианисті сынап, цианисті мыс және басқа препараттар, этилмеркурфосфат, этилмеркурхлорид, меркуран.

**Объем и содержание
инженерно-технических
мероприятий гражданской обороны**